

A dramatic photograph of a large ocean wave curling over, creating a tunnel-like structure. The water is a deep, dark blue, and the foam is bright white. The wave is moving from left to right, with the crest about to break. The overall mood is powerful and majestic.

Kap Horn

Kap Horn

drama efter Jack London

av Christian Lanciai (2010)

Om författaren

Det fullständiga namnet är Magnus Christian Aurelio Lanciai, kallas Christian, avstår gärna från sitt familjenamn då det är omöjligt för andra att uttala, komma ihåg och skriva rätt. Född i Helsingfors som italiensk medborgare och katolik, farfar italienare, tre äldre syskon, alla födda som italienska medborgare i Helsingfors och katoliker, även modern (född Westerberg, finlandssvensk,) med tiden katolik. Modersmål svenska enligt finlandssvensk standard, flyttade 1952 till Argentina för att stanna där i tre år (fadern Aurelio Lanciai temporärt direktör för Finland-Sydamerika-linjens kontor i Buenos Aires) före invandringen till Göteborg, där hela familjen blev svenska medborgare efter tio år. Har fortfarande fasta kontakter med släkt och vänner i Finland och Italien — menar sig ha tre hemländer.

Nästan fullständigt självutbildad som författare och musiker (pianoelever i 15 år, kyrkorganist i sex), började skriva som åttaåring, började komponera vid 17. Har i princip alltid levt under existensminimum sedan föräldrahemmets upplösning efter oljekrisen 1973. Musikproduktionen omfattar c:a 30 timmars musik (mest piano), den litterära produktionen 285 verk, mest dramatik (240 verk) men även noveller, romaner, dikter, essayer och reseskildringar. Reser mycket (liksom far och farfar), mer än tre månader om året, helst till Italien och Grekland samt Himalaya. Refuserad av förlag och teatrar konsekvent sedan 1969 i regel utan kommentar eller motivering. Om skäl har angivits har dessa varit formalistiska. Numera refuserar förlag och teatrar honom direkt utan läsning. Den mördande likgiltigheten har varit den samma i 40 år.

Till våra viktigaste publikationer räknar vi musikartikelsamlingen "Små stycken om stora mästare" och det dokumentära arbetet "Tibet". Reser regelbundet till Himalaya sedan 1992, hittills ett 20-tal resor.

Denna dramatisering av en av Jack Londons sista romaner har varit en av våra svåraste utmaningar, då romanen hör till Jack Londons brutalaste. Vi har försökt aningen nyansera det hela framför allt med att låta pianot spela en roll intill slutet, medan det i romanen försvinner på vägen. Som i alla våra romandramatiseringar skiljer sig bearbetningen från originalet ganska betydligt, framför allt genom att bara låta en liten del av den groteska besättningen agera, medan den i romanen står för överväldigande grovt våld, hat och vrede hela vägen. I romanen får man aldrig veta vad som händer med förste och andre styrman, vilket vi dock har tagit fasta på här.

C.L.

Kap Horn

drama efter Jack Londons roman "Myteriet på Helsingör"

av Christian Lanciai (2010)

Personerna:

John Pathurst, passagerare
Pike, förste styrman
kapten Anthony West
Margaret, hans dotter
Mellaire, andre styrman
Charley Davis
Snabel-Murphy
Bert Rhine
Raimo, timmerman
den övriga lagom ruskiga besättningen

Handlingen äger rum ombord på den fyrmastade barken *Helsingör* 1913.

Copyright © C. Lanciai 2010

Akt I scen 1.

Pathurst Men ni förstår inte! Jag måste ha den hytten!
styrman Jag är ledsen, men det går inte.
Pathurst Men varför går det inte? Alla andra kaptener säljer ju sina hytter!
styrman Men kapten West behöver sin hytt själv.
Pathurst Men det finns ju flera! Varför kan vi inte byta hytt?
styrman Därför att det finns inte fler.
Pathurst Det finns ju tre hytter minst! Om kaptenen inte vill byta med mig finns det ju en tredje!
styrman Den är upptagen.
Pathurst Finns det då fler passagerare än jag?
styrman Här kommer han själv med andre styrman.
Pathurst Herre du milde! Han för ju en kvinna med sig! Det är ju mot alla regler! Jag sade ju uttryckligen ifrån, att jag vägrade resa med er om kaptenen tog sin hustru med sig!
styrman Vi har inte brutit ert villkor. Det är inte hans fru. Det är hans dotter.
Pathurst Hade jag vetat hade jag aldrig...
kapten West (kommer fram med sin vackra dotter) Några problem? Styrman? Mr Pathurst?
styrman Mr Pathurst kräver att få er hytt.
kapten Jag har ju sagt att det inte går.

Pathurst Och jag har ju sagt från början att jag kräver att ingen kvinna skall få följa med på en så vådlig resa!

kapten Min dotter följer inte med, mr Pathurst. Hon är bara här för att vinka av oss.

Pathurst Hytten då! Då finns det ju i alla fall tre hytter!

kapten Den tredje är bara till för nödfall, till exempel någon i sjönöd eller någon skeppsbruten. Den är mycket sämre än den ni har nu. Ni kommer säkert att känna er till rätta i den efter några dagar. Om inte kan vi diskutera ett eventuellt hyttbyte då. Är allt klart, styrman?

styrman Vi måste bara se till att er dotters piano blir säkert förankrat först.

Pathurst Ett piano? Ett piano ombord på fartyget?

styrman Det är bara en last som alla andra. Den måste bara förankras desto säkrare i lasten och skyddas mot varje tänkbart vattenangrepp.

West Just så. Det måste ju komma lika säkert fram som ni, mr Pathurst.

Margaret Jag följer nog med i alla fall, far.

West Det är en farlig resa. Det vore säkrast för dig att resa till lands.

Margaret Är jag då inte en kaptensdotter? Och bry er inte om att surra och försäkra pianot. Ställ det i salongen i stället, så att jag kan spela på det under resan. – Var inte orolig, mr Pathurst. Jag spelar inga slagdängor.

Pathurst Jag är bara förskräckt över den blotta förekomsten av ett piano ombord på ett segelskepp som skall gå runt Kap Horn.

West Betvivlar ni mitt sjömanskap, mr Pathurst?

Pathurst Men är det inte lite – vågat? Vad händer när det stormar och pianot rullar omkring?

West Det får vi väl se då, mr Pathurst. Man kan aldrig göra något åt en situation förrän den uppstår. Man kan förebygga den på bästa sätt, men allt sjömanskap handlar bara om att göra vad som behövs för stunden.

Margaret Ni befinner er i säkra händer under min fars befäl, mr Pathurst. Vi ses nere i salongen. Jag måste övervaka pianobärgningen.

Pathurst När i salongen?

Margaret När jag kallar på er när teet är färdigt. (*går*)

West Oroa er inte, mr Pathurst. Tror ni inte jag har försökt övertala henne? Hon är lika omöjlig att övertala som jag.

Pathurst Jag får väl lita på er då.

West Ni har knappast något annat val, om ni vill följa med på resan. Om er hytt förblir otillfredsställande kan vi göra ett byte ute till havs. Till dess ber jag er åtminstone testa den ni har.

Pathurst Tack, kapten. Jag går och studerar lastningen. (*går*)

West (efter att han gått) Landkrabba! En sådan borde aldrig ha släppts ut. Han blir en säkerhetsrisk för hela sjöfarten. Och han är förbittrad på mig bara för att jag vet bättre. Nåväl, han har själv valt att följa med. Trivs han inte blir det *hans* problem. (*går*)

Scen 2. Salongen. (*Pianot står på plats.*)

Margaret (sitter vid tebordet) Vad är en salong utan ett piano? Vad är ett liv utan ett piano? Är det livet som gör musiken eller musiken som gör livet? Naturligtvis är det musiken som gör livet. Ett liv utan musik är inget liv. (*Pathurst kommer in.*)

Litet te, mr Pathurst? (*Han sätter sig. Hon håller upp.*) Är ni fortfarande orolig över pianot?

Pathurst Det tycks ju stå säkert och väl förankrat, men hur säkert är det vid Kap Horn? Nåväl, det får vi väl se då. Nej, det är något helt annat som oroar mig.

Margaret Vad då?

Pathurst Besättningen. Vad är det för en besättning ni har egentligen? De verkar ju minst sagt skumrasktyper allihop.

Margaret Alla besättningar är sådana, mr Pathurst. Har ni aldrig seglat förut?

Pathurst Nej, detta är min första längre resa till havs.

Margaret Varför företar ni den alls?

Pathurst Bra fråga. Jag fann livet hemma outhärdligt tråkigt. Jag behövde omväxling, ju större desto bättre. Så jag valde den största möjliga.

Margaret Ni valde med omsorg. Ni kastade er ut i en avgrund. Ni vet väl att många hav är djupare än något berg på jorden?

Pathurst Somliga har man väl inte ens nått botten på än.

Margaret Precis. Och vi skall segla över dem. Bäst att inte titta ner.

Pathurst Man ser ju ingenting i mörkret ändå.

Margaret Det är kanske säkrast det. (*slår upp mer te*) Vad oroar er med besättningen?

Pathurst Den ser så lömsk ut. Somliga ser ut som rena vildar, och den där som gick över bord efter att ha blivit galen – han hade ju tydligen försökt döda sig.

Margaret Folk blir galna ibland. Det kan drabba vem som helst.

Pathurst Och er far var anmärkningsvärt passiv. Han stod ju bara med händerna i fickorna och tittade på.

Margaret Han kunde ingenting annat göra än att rädda mannens liv. Var det fel?

Pathurst Nej då, inte alls.

Margaret Han vet alltid vad han gör, mr Pathurst. Han gör bara det absolut minsta lilla och bara det absolut nödvändiga. Därför gör han inga misstag.

Pathurst Vem begår inte misstag?

Margaret Han. Det har aldrig hänt hittills i varje fall. Vid ett tillfälle rammade vi en ångbåt. Det var ångbåtens fel, som försökte köra förbi oss in genom Golden Gate i San Francisco. Vår stäv gick rätt igenom plåten och nästan klöv hela fartyget. Far satte händerna i fickan och gick fram i fören för att övervaka räddningsarbetet. Vi hade redan börjat ta ner seglen, men nu gav han order om att sätta alla klutar till igen.

Pathurst (brydd) Varför det?

Margaret Så länge stäven satt fast i fartyget kom det mindre vatten in, och ångbåten sjönk långsammare. Annars hade den sjunkit som en sten. Ångbåtar sjunker alltid som stenar. Nu kunde alla de ombordvarande räddas, hundra räddades till livet, och så fort saken var klar gav far order om att bärga seglen igen. Stäven släppte, och ångbåten sjönk som en sten. Han tog aldrig ut händerna ur fickorna.

Pathurst En märklig kapten.

Margaret Han kan sin sak.

Pathurst Är han inte alls orolig över sin besättning? De verkar ju alla synnerligen opålitliga.

Margaret För honom existerar inte besättningen. Han behöver bara sina styrmän för att manövrera fartyget, som är hans enda uppgift. Styrmännen kan också sin sak, som är att sätta männen i arbete. Ni kan ännu gå i land, om ni inte vågar följa med. Bogserbåten kan ta er med tillbaka.

Pathurst Nej tack, det är alltför mycket som fångslar mig ombord, min läsning, till exempel, och ni. Jag har ännu inte fått höra er spela.

Margaret (småskrattar) Jag är rädd att pianot kan vara ganska ostämt. En stämning ingick inte i leveransen.

Pathurst Musiken ger stämningen, och örat justerar den, till en viss gräns.

Margaret Vi får se hur mycket jag kan tänja era gränser. Men hade ni något att fly från i land utom ledan?

Pathurst Nej, faktiskt inte.

Margaret Ni är således untkar?

Pathurst Totalt.

Margaret Vad drev er då till att våga er runt Kap Horn på er första resa till sjöss? Det verkar minst sagt desperat.

Pathurst Det skall jag gärna berätta för er. Jag föll för detta vackra skepp, kanske det sista större segelfartyg för last och passagerare som kommer att byggas i Amerika. De brutala ångfartygen verkar ju ta över all sjöfart med sin fulhet, sitt buller och sin orenhet. Allt är ju smutsigt ombord på dem. Jag såg denna vackra "Helsingör" som kanske min sista chans att få uppleva en resa med ett riktigt segelfartyg. Naturligtvis kommer segelsjöfarten att fortsätta men knappast med passagerare och allra minst runt Kap Horn, då man ju nu bygger en kanal genom Panamanäset. Man behöver ju bara iaktta besättningen för att konstatera den totala förnedringen i segelfartygsbranschen. Klipperskeppens heroiska tid med tävlingarna till Australien är för evigt förbi, och i stället grumlar motorfartygen haven allt mera medan allt fler segelfartyg läggs på varv eller förs med allt billigare och sämre besättningar.

Margaret Så ni tror denna er första resa kan bli er sista resa?

Pathurst Med ett segelfartyg, ja. Får jag nu höra er spela, var så snäll.

*(Margaret stiger upp och sätter sig vid pianot, spelar en enkel Chopinvals.
Efter en stund avbryter Pathurst musiken.)*

Är ni inte alls rädd för besättningen, fröken West?

Margaret Varför skulle jag vara det?

Pathurst För att den är direkt skräckinjagande. Där förekommer ju alla ruskiga element utom direkta monster. Jag har sett dem arbeta när vi satte segel. Mr Pike måste nästan piska dem till arbetet. De är långsamma och gjorde allting fel, som om de alla var inbitna anarkister.

Margaret De lär sig snart till sjöss.

Pathurst Men de är ena ruskiga typer, stinker whisky, slåss hela tiden, är hur lömska som helst och arbetar ytterst motvilligt. Hur skall de kunna klara en storm ute på oceanen? Kan de ens bärga segel?

Margaret Alla besättningar kan bärga segel. Annars vore de ingen besättning. Oroa er inte, mr Pathurst. De är trots allt människor.

Pathurst Och andre styrman, mr Mellaire, med sitt djupa jack i huvudet. Hur fick han det?

Margaret Ni har sett det? Han vill inte visa det för någon, och få har sett det. En galen kock satte en gång en kötttyxa i huvudet på honom, för att han inte fick gå i land i Baltimore fastän de var i Bangkok.

Pathurst Blev han opererad?

Margaret Kocken?

Pathurst Nej, styrmannen.

Margaret Ja, men nödtorftigt.

Pathurst Hur då?

Margaret De var redan ute till havs, så han fick vänta med operationen till Hongkong. Under tiden fyllde skeppsläkaren skarven med sirap och plåstrade om.

Det fick räcka, och det räckte. Såret läktes, och i Hongkong ville Mellaire inte veta om någon operation. Han har klarat sig bra sedan dess, och han är en bra andre styrman.

Pathurst Så det är hjärnan direkt under det nakna skinnet?

Margaret Ja.

Pathurst Då är han ett levande mirakel. Men jag skulle aldrig beteckna en sådan man som tillräknelig.

Margaret Inte jag heller. Men han har aldrig gjort något fel.

Pathurst Han ser ut som om han hela tiden väntade på chansen.

Margaret Att få göra fel?

Pathurst Nej, att få släppa ut djävulen inom sig.

Margaret Jag försäkrar er, mr Pathurst, att alla besättningar är likadana. De består alla av män utan kvinnor, extrema original, galningar och idioter, morbida excentriker och blådårar med något Kainsmärke bakom sig, som andre styrman. Ingen är en hel människa, och om han är det går han inte till sjöss eller är alldeles för svag och naiv.

Pathurst Men till och med mr Pike säger att den här besättningen är värre än alla andra.

Margaret Då är den väl det enligt mr Pikes erfarenhet. Jag skulle inte oroa mig, mr Pathurst. Det är det sista min far gör, och jag har seglat med honom i hela mitt liv.

Pathurst Och aldrig ett skeppsbrott?

Margaret Jodå. Hans femte skepp gick under med mig och honom ombord. Det var en tsunamivåg som grep oss och slungade oss in i land i San Francisco vid den stora jordbävningen. Det var ingens fel. Jag var flicka då. Ankarkättingarna gick, och skeppet kastades så hårt mot en klippa, att klippan föll över henne. Ett sådant vrak kan ingen reparera, fastän det låg i hamn. Därför kunde dock alla räddas, som inte slagits ihjäl.

Pathurst Vilken chock!

Margaret Inte alls. Bara någonting som man måste överleva.

Pathurst Som allting annat hur tråkigt det än är.

Margaret Ni lär inte få tråkigt här ombord med världens ruskigaste besättning.

Pathurst Menar ni att det kan bli risk för myteri?

Margaret Det är det sista min far fruktar.

Pathurst Spela lite mera för mig, fröken West. Förlåt att jag avbröt er.

Margaret Det gör ingenting, mr Pathurst. Avbryt mig gärna igen. Jag behöver övning. Ingen pianist är någonsin färdig och allra minst jag.

(När Margaret börjat spela igen ett enkelt preludium av Chopin, "havspreludiet", kommer Pike in med sin trattgrammofon.)

Margaret (avbryter sig genast när hon märker honom) Välkommen, mr Pike.

Pathurst Men styrman, vad är det för ett åbäke ni bär på?

Pike Eftersom ni ändå håller på med musiken tänkte jag detta kunde intressera er. Det är en grammofon av senaste modellen. Jag har skivor också, Caruso, Melba, bland annat.

Margaret Jag visste inte att ni var intresserad av musik, mr Pike.

Pike Andra super ner sig i hamn. Jag söker upp musiken. Jag är så pass gammal att jag hunnit mogna. Mina knogar är hårda, men hjärtat är mjukt. Vill ni höra?

Margaret Gärna!

Pike (vevar upp grammfonen, sätter på en skiva, torkar den försiktigt med en kamelhårsborste och sätter försiktigt ner nålen: en *Verdiaria med Caruso*.)

Jag älskar opera. Jag har alltid älskat opera.

Pathurst Hur gammal är ni, mr Pike?

Pike 69 år, men seg som en elefant. Jag har aldrig fallit på däck, mr Pathurst. Jag kan havet. Både miss West och kapten blir sjösjuka ibland men aldrig jag. Och ingen har någonsin stuckit upp mot mig. Det krävs hårda nävar för att hålla den här besättningen på plats, men dem har jag. (*tittar på Margaret*) Kapten behöver inte bekymra sig.

Margaret Det har han aldrig gjort.

Pathurst Jag är kanske för känslig och ovan, men varje gång jag hör era omgångar och knytnävsslag från fören och ser nya uppfläkta knogar på era händer undrar jag hur detta månde sluta.

Pike Kapten bryr sig inte. Det borde inte heller ni göra. Jag ska ordna en ny sovplats åt er, så ni slipper höra vad som pågår i skansen. Denna besättning är omöjlig, den galnaste och opålitligaste jag någonsin haft att göra med, men den kan arbeta men måste tvingas till det, och det är mitt jobb att göra det. Vad ni än gör, så lägg er inte i. Ju mindre ni ser och hör av vad som pågår, desto bättre.

Pathurst Är ni van vid detta, fröken West?

Margaret Jag vandades vid det från början. Det är livet på havet, mr Pathurst. Det är bara att vänja sig.

Pathurst Jag önskar jag kunde, men det blir allt svårare ju värre det blir. Och nu är det för sent att vända om.

Pike (sakligt) Ja, det är det.

Margaret Nå, vad tycker ni om mitt spel, mr Pathurst?

Pathurst Ni har ett bra och nästan manligt anslag. Det är självsäkert och helt övertygande. Jag har ingenting att invända.

Margaret Men?

Pathurst Det saknas kanske något, det där lilla extra, ni vet. Ni spelar perfekt, men ändå saknas det viktigaste, en brist som nästan alla professionella pianister lider av. Ni är bra på Chopin men saknar hans lyrik. Kanske ni skulle passa bättre för Schumann?

Margaret Jag föredrar faktiskt Schumann, men alla älskar Chopin, han är outslitlig, medan få är välbekanta med Schumann, då han faller i skuggan av Chopin.

Pathurst Varför föredrar ni Schumann?

Margaret För att han är friare, mera maskulin och generös.

Pathurst Och de andra? Liszt? Debussy?

Margaret Jag spelar dem aldrig. För mig är de inte längre ren musik, i synnerhet inte Liszt, utom i undantag som *Liebesträume*, *Un Sospiro* och *Funerailles*, som dock är mycket en travesti på Chopins 6-e polonäs. Naturligtvis håller också hans ungerska rapsodier, men hos Debussy är det få stycken som håller, egentligen bara *Clair de Lune*, 'Flickan med linhåret' och *La Cathédrale Engloutie*. Jag har svårt för att lära mig Debussy utantill. Med klassikerna är det inga problem.

Pathurst Beethoven? Schubert?

Margaret Inga problem. De är oöverträffbara.

Pike Och de moderna kompositörerna? Rachmaninoff? Paderewski? Sibelius?

Margaret Sibelius är litet för vacker för att kunna accepteras. Hans musik är för schön och intagande. Rachmaninoff låter tekniken undantränga det rent musikaliska, som är det fel som de flesta moderna kompositörer gör. Paderewski har komponerat desto mindre men desto bättre – lika mycket guld som Chopin.

Pike Jag lämnar er åt ert piano. Jag måste se till arbetet och besättningen. Spela inte på grammofonen om det stormar. Då glider nålen och repar skivorna. (*går*)

Margaret Nu går han och pucklar på besättningen igen. Det är det enda han kan.

Pathurst Utom sitt jobb.

Margaret Han sköter sitt jobb med att puckla på besättningen.

Pathurst Är er far helt omedveten om vad som försiggår ombord?

Margaret Vad menar ni?

Pathurst Tror ni att han som fartygsbefäl kan bortse från att man i besättningen slår ihjäl varandra och att styrman Pike varje dag har nya fläktsår på knogarna efter duster som bara blir värre för varje dag?

Margaret Han har inget annat val än att lita på att styrmännen gör sitt. Om någon sviktat kan han ersättas. Ingen är oersättlig utom min far. Hur kom ni själv ombord, för resten? Vi tar ju inga passagerare normalt.

Pathurst Jag är inskriven som tredje styrman, och min upppassare är skeppsgosse. Alltid tar ni väl någon passagerare med?

Margaret Bara i undantagsfall. 'Helsingörs' enda funktion är att frakta kol, mycket kol, vi har fem tusen ton i lasten, och vår enda skyldighet är att se till att lasten kommer fram till Seattle. Vi har egentligen ingen skyldighet mot någon passagerare, han seglar med på egen risk, även om det är i allas vårt intresse att även han kommer levande fram. Ni har mutat er ombord. Hade ni gjort det om ni hade lärt känna besättningen före avfärden?

Pathurst Absolut inte. Jag var villig att riskera vad som helst för litet omväxling men inte livet.

Margaret Tror ni livet är i riskzonen här?

Pathurst Styrman Pike kan ju bara hålla besättningen i arbete med våld. Min upppassare har berättat att det pågår en konspiration i skansen, kanske för att döda Pike, kanske för att göra myteri.

Margaret Aldrig under min far. Alla respekterar honom.

Pathurst Och om Pike en dag mördas? Vem skall ersätta honom?

Margaret Det blir automatiskt andre styrman Mellaire. Och då blir ni andre styrman.

Pathurst Och om jag berättar, att andre styrman står i maskopi med de värsta rötäggen i skansen, de tre före detta fängelsekunderna, vad säger ni då?

Margaret Ingenting. Det är just därför min far inte har någonting med besättningen att göra. Det ger bara bekymmer som minst av allt angår er.

Pathurst Allt vad som försiggår ombord på ett skepp, särskilt en så ståtlig fymastare som denna, ett bräckligt stålskal på bara några tum med 5000 ton kol ombord, borde angå alla som är ombord på fartyget, då allt vad kaptenen gör angår alla. Och kaptenen borde veta allt vad som händer ombord, för att kunna föregripa faror.

Margaret Det gör han. Jag är bara orolig för hans hälsa.

Pathurst Jag har sett honom bli vit ibland och slockna för några sekunder medan ni betraktat honom med fasa.

Margaret Just det. Jag är rädd för att hans hjärta skall ge efter. Därför är han avsiktligt så tillbakadragen och är så inaktiv som möjligt. Han måste ta det lugnt.

Pathurst Jag förstår. Så risken finns att han smäller av?

Margaret Det har den gjort så länge han har levat. Det gäller för resten oss alla. Inget liv utan död.

Pathurst Men han har hjärtsvikt?

Margaret Jag vill inte gå in på det, och det är det sista *ni* skall göra.

Pathurst Jag vill spekulera i följderna av en kris.

Margaret Det vill ingen göra ombord, åtminstone inte bland befälet.

Pike (kommer tillbaka) Nu har de undermänniskorna fått sig en omgång igen. De tycks insistera på att vilja segla oss åt helvete så fort de får fria tyglar.

Pathurst Det finns inga undermänniskor eller övermänniskor, mr Pike. Det finns bara människor.

Pike Vill ni påstå att en neger är lika god som en amerikan eller engelsman? Ser ni då inte att det finns olika raser, att somliga är gula och att somliga är svarta och att det bara är de vita som kan få de andra att fungera? Det finns inte en enda rasren idiot bland besättningen. Det är bara vi här i aktern som regerar dem som är vita och blåögda. Alla de andra är fördömda, och medge att skillnaden är övertydlig. Vår besättning består av haltande missfoster med krökta ryggar och fel på mer än en annan lem utom att de allesammans antingen är galningar eller idioter. Den skillnaden på varandra kan de inte själva se. Men det är långt från deras nivå till vår, lika långt som från vår till kapten Wests, som i princip är den enda outhärliga ombord för hans överlägsna kunskap. Bara kunskap kan höja människan över djurstadiet. Har besättningen någon kunskap? Kan de spela piano som vi eller ens förstå och höra musik? Vet de någonting om Edison och Emerson? De kan inte ens manövrera ett fartyg. Negrerna i Afrika har bott precis lika länge vid vatten som vi vita, men kom de någonsin på att navigera? Nej, när vi kom till Afrika med kompass och kartor paddlade de bara omkring i timmerstockar. Skulle de vara lika mycket människor som vi?

Margaret (försöker skämta bort det hela) Neanderthalmänniskan fick sitt namn efter den by i Tyskland där han hittades. Cro Magnon-människan hittades i Frankrike. Han ansåg sig överlägsen Neanderthalaren och kallade honom plattskalle. Är det sedan dess vi alltid haft krig mellan Frankrike och Tyskland?

Pathurst Medge, mr Pike, att det vore väl värt att acceptera att vilka människor som helst ändå är människor bara för att undvika krig och bråk i onödan.

Margaret Det var just dit jag ville komma.

Pike Krig blir det i alla fall. Det är lika bra att vara realist från början.

Pathurst Vi har inte krig ombord ännu.

Pike Är ni så naiv, mr Pathurst? Jag har aldrig seglat på en båt där det inte förekom konflikter som förr eller senare ledde till krig där någon strök med. Sedan mordet på kapten Somers har jag alltid stenhårt kämpat på befälets sida. Bara så kan fartyget komma fram.

Pathurst Vem var kapten Somers?

Pike Han var en gammal man, över sjuttio år. Det sägs att han hade fått slag – jag var inte med då men fick höra det senare. Andre styrman slog ihjäl honom mitt i natten. Det var för elva år sen i San Francisco. Men det värsta var inte mordet på en slagbruten man, utan att mördaren benådades efter sju år. Han borde ha blivit hängd direkt. Han skyllde på mentalsjukdom då han fått skallen kluven långt förut av en galen skeppskock. Han var ett avskum, men han hörde till en gammal mäktig Virginiafamilj som hette Waltham som ändå ställde upp för honom och använde hela sitt inflytande. Sidney Waltham hette han. (*Pathurst bleknar.*) Vad är det, mr Pathurst? Har ni råkat honom? Ingen vet var han är idag.

Margaret (signalerar till Pathurst att hålla tyst med ett diskret finger på munnen. Pathurst sansar sig.)

Pathurst Ingenting. Jag kanske trodde det, men jag vet inte.

Pike (ivrig) Hur såg han ut?

Pathurst Jag minns knappt det ens en gång.

(*Det börjar vina.*)

Pike Stormen kommer. Jag måste ut. Nu har väl någon galning vid rodet hoppat över bord igen. (*försvinner*)

Pathurst (när han försvunnit) Tror ni det kan vara han?

Margaret Det kan knappast vara någon annan. Det finns knappast två fall av galna kockar som hugger styrmän i huvudet med en yxa. Sannolikheten är uppenbar.

Pathurst Vad skall vi göra?

Margaret Vad kan vi göra? Ingenting, förrän stormen kommer.

Pathurst Sätt er vid pianot igen. Vi behöver lugna oss efter detta.

Margaret Det blir svårt att hålla sig på stolen i den tilltagande sjögången.

Pathurst Gör ert bästa. Låt musiken överträffa allt universums disharmoni.

Margaret Det blir svårt nog att klara av bara den laddade disharmonin här ombord, som tycks vara ett krutmagasin med redan påtänd stubin.

Pathurst Då kanske bara musiken kan rädda oss.

Margaret Den eller ingenting. Få se om jag kan överträffa stormen. (*drar i gång med Chopins revolutionsetyd, men konkurrensen är hård från den tilltagande stormen utanför.*)

Akt II scen 1. I skansen.

Pike Era sakramentskade löskorvar, om ni inte sätter i gång och sätter alla klutar till genast blir ni kvar här i oceanens gravar allihop, om jag så själv skall slänga er alla över bord, om ni inte sätter i gång och arbetar!

Davis Styrman, vi är inte omöjliga. Vi är lika mycket människor som ni, kanske till och med mera. Ni läser ju aldrig en bok ens, men här i skansen finns mera bildning än i hela er skeppskajuta.

Pike Ska vi slå vad? Ska vi slåss om saken? (*kavlar hotfullt upp ärmarna*)

Mellaire Styrman Pike, ta det lugnt och ge oss en chans. Låt mig ta hand om manskapet. Använder ni våld blir det bara värre, men jag står dem närmare och kan faktiskt övertala dem till att klara skutan i vilka väder som helst. Gå ni upp och hämta order från kaptenen, så sköter vi ruljangsen och riggen. Håll er på däck och ryt åt vinden, som kanske tar er mera på allvar än vi.

Pike Rör på påkarna då! Ingenting blir gjort om vi inte genast har alle man på däck!

Mellaire Vi kommer, styrman. Ge oss en chans att äntra i riggen, och ni ska se att inte en av oss kommer att ramla ner förrän alla segel är i ordning.

Pike Det är bäst för er, Mellaire. Jag ger er tio minuter. Infinn er på däck då, och jag ska ge er kaptенens senaste order. (*går*)

Mellaire (till manskapet) Han är en gammal våldsam surpuppa som är omöjlig att tala förstånd med, men han har rätt. Ni måste faktiskt arbeta. Vi måste alla samarbeta om vi ska klara den här magnifika skutan runt Kap Horn.

Davis Han är färdig. Han är ju nästan sjuttio år och lever bara på sina tandlösa vrål, som om det skulle skrämma oss.

Murphy Han har hårda nävar också och kan fortfarande slåss. Han är inte uträknad förrän någon slår ihjäl honom eller störtar honom över bord.

Davis Glöm det. Ingen störtar styrman över bord. Ingen våg kan rubba honom från däcket. Hans gamla sjöben är som fastvuxna klippor ombord på däcket av ett fartyg. Vi kan bara bli av med honom med att mörda honom med våld.

Murphy Och sedan? Tar vi över skeppet sedan?

Davis Inte så länge kaptenen lever.

Murphy Han är ännu äldre.

Davis Men han är kapten och ingen kan fartyget bättre än han. Han skulle kunna manövrera det ensam. Det skulle knappast vi kunna göra.

Mellaire Glöm allt ert skitprat och sätt i gång nu. Vi har en storm att möta. Låt oss ta en storm i taget. Attentat på styrman Pike får ni diskutera i lugnare väder. Så länge det stormar runt Kap Horn och vi inte är förbi får allt annat vänta.

Davis Ni är den enda som kan få oss att arbeta, andre styrman. Försten bara gormar och paralyserar oss med sina lösryckta hot.

Mellaire Det är det jag menar. Det krävs mer än bara våld för att föra ett fartyg i hamn runt Kap Horn. Opp på däck nu, grabbar! (*Alla sätter i gång.*)

Scen 2. I kajutan.

West Vad menar ni om besättningen, styrman Pike?

Pike Det är den värsta jag någonsin seglat med. Hur kunde redarna skaffa oss en så värdelös besättning? Man får ju piska i gång dem om de skall arbeta alls. De är bara rötägg allihop, och jag ser inte en enda av dem som man skulle kunna lita på.

West Ändå tycks andren kunna få dem att arbeta.

Pike Det gör dem inte bättre, och oss emellan sagt tycker jag andren står på litet för intim fot med dem.

West Det är hans jobb. Det är kanske enda sättet för honom att få dem att arbeta som de ska.

Pike Jag litar inte på honom.

West Det behöver ni inte göra. Bara se till att han arbetar, och att besättningen arbetar under honom, och ni behöver inte göra mer, allra minst ha något med honom och dem att göra.

Pike Tack för det, men slår man inte ihjäl dem ibland sätter de aldrig i gång.

West Jag befattar mig inte med era metoder, styrman Pike. Dem ansvarar ni för helt själv. Mitt enda intresse är att ni och andren lyder mina order och får besättningen att samarbeta, för allas vårt intresses skull. Vi är ju alla intresserade av att överleva, eller hur?

Pike Det är väl det enda som håller de rötäggen i gång.

West Nöj er med det, och var inte rädd för dem.

Pike Det är det sista jag är.

West Varför slår ni dem då? (*ler och blinkar och suger på sin pipa*) Det är bra, mr Pike. Bara sköt ert arbete, så sköter nog alla de andra sitt också. (*vinkar bort honom.*

Pike går.) Det här blir nog min sista resa. Kap Horn har aldrig besegrat mig hittills, men det åldras inte, medan jag tyvärr måste erkänna att jag inte längre är så ung som jag borde vara för att kunna uthärda hennes eviga ursinne, som håller på att bli tröttsamt i längden.

(*Margaret kommer in.*)

Min dotter. Det var bara hon som fattades.

Margaret Hur står det till, far?

West Som vanligt. Hur står det till själv.

Margaret Du låter tämligen ointresserad som vanligt.

West Jag kunde inte vara mindre intresserad.

Margaret Hela besättningen slåss för livet mot stormarna.

West Hur mår pianot?

Margaret Det klarar sig.

West Du borde aldrig ha tagit det med dig.

Margaret Dess dödvikt är ingenting mot den fem tusen ton kolen.

West Jag tänker på dess känslighet. Ingenting är känsligare än musiken, i synnerhet mot sådant barbari som nu rör sig ombord.

Margaret Du är väl inte bekymrad över besättningen?

West Det är det minsta jag är bekymrad för. Alla andra bekymrar ju ihjäl sig för den.

Margaret Så du fruktar inget myteri?

West Aldrig i livet så länge jag är kapten. En besättning vet instinktivt bättre än att göra revolt när de har en kapten som kan sköta skeppet, och det känner de när de har. De gör bara myteri om kaptenen inte sköter sig, som till exempel den olycksalige kapten Bligh, som blev hysterisk. Då *måste* besättningen göra myteri.

Margaret Emellertid finns det en faktor till som du inte känner till.

West Och det är?

Margaret Andre styrman går under falskt namn. Hans riktiga namn är Sidney Waltham. Det var han som högg ihjäl kapten Somers för elva år sedan.

West (tar för första gången ut pipan ur munnen) Vet förste styrman om det?

Margaret Inte ännu.

West (stoppas in pipan igen) Det är bäst att han inte gör det.

Margaret Ingen vet om det utom vi fyra.

West (tar ut pipan igen) Vem är den fjärde?

Margaret Vår sprättige passagerare.

West (sätter in pipan igen) Den skojar. Oroar han sig?

Margaret Ingen av oss kommer att tjalla, naturligtvis.

West Kommer försten att kunna känna igen honom?

Margaret Bara om han tar av sig mössan och blottar sitt ärr.

West Ja, jag har sett det jacket. Om försten vet vad det betyder är det kört, om han får se det. Då är risken att vi förlorar båda våra styrmän.

Margaret Det blir skeppets statshemlighet.

West Vi får leva för att bevara den. Hur är han annars, den där betalande fripassageraren?

Margaret Han är inte så dum som han ser ut. Han är en hopplös snobb och landkrabba, men han skulle kunna lära sig en del på den här resan, om vi klarar oss.

West Vi klarar oss alltid. Mitt enda bekymmer från början var om *han* skulle klara sig.

Margaret Han har klarat sig hittills. Han tycker om och förstår sig på musik. Det räddar honom kanske.

West Det inger ett visst hopp. Fortsätt bearbeta honom med musik, så kanske du får honom och kan föra släkten vidare.

Margaret Han är inte sådan.

West Vänta bara. Alla män är sådana innerst inne. Jag var inte heller sådan innan jag gifte mig. Icke desto mindre blev jag gift.

Margaret Du skulle ha fått en son i stället för mig.

West Jag har aldrig klagat.

Margaret Inte jag heller.

West Gå nu tillbaka upp och ta hand om gästen. Han får inte bli orolig.

Margaret Han är rädd för besättningen.

West Det har han ingen anledning att vara så länge jag är ombord.

Margaret Du är gammal, far. Vi är oroliga för din hälsa.

West Jag vet. Jag sjunger på sista versen. Jag sade just till mig själv, att det här är nog min sista resa. Inte för att jag inte orkar med, men hjärtat vill inte riktigt

ibland. Därför gör jag så litet som möjligt och bara det absolut nödvändigaste. Jag kan till exempel inte lägga mig i besättningsintriger. Sjömännen och styrmännen får klara sig själva. Jag bara ger order, inget annat.

Margaret Det gör du rätt i. Ingen kan ifrågasätta ditt sjömanskap.

West Därför är jag alltjämnt kapten fast jag är över sjuttiofem.

Margaret Och styrman Pike är sextionio. Ingen av er får svikta.

West Det vet vi nog. Gå nu och flirta med din gäst, så att han blir väl stämd och glömmer besättningen.

Margaret Ja, far. Ta det bara lugnt själv.

West Minsann. (*Hon går.*) Det var inte bra. Om styrman får veta vem hans andre styrman är kan vad som helst hända. Men andren är väl klok nog att alltid hålla mössan på. (*blossar på sin pipa*)

Scen 3. Salongen

Pathurst (sitter lättjefullt och röker) Vad menar hon egentligen? Försöker hon gilja till mig? Jag sade ju ifrån redan när jag skaffade den här platsen ombord, att vad som helst, men ingen kvinna ombord. Ändå tar den där infernaliska kaptenen med sig sin egen dotter, en oförskämd skönhet, som dessutom spelar förföriskt piano. Kan man råkar ut för en mera försåtlig livsfara och dödsfälla?

Margaret (kommer in) Där är ni. Ni väntar väl bara inte på att få höra mig spela igen?

Pathurst Hur i all sin dar kunde ni tro någonting sådant? Sjögången tilltar. Vad säger kaptenen er far om vädret?

Margaret Ni behöver då inte tala om att ni är en landkrabba. Så mycket har ni väl ändå hört talas om Kap Horn, som att det alltid stormar våldsamt där och dessutom alltid motvind?

Pathurst Det beror väl på från vilket håll man kommer.

Margaret Det blåser alltid motvind åt det håll varifrån vi kommer. Det blåser aldrig åt väster runt Kap Horn, bara åt öster, och det är världens hårdaste vindar.

Pathurst Och ändå tänker er far segla runt hornet?

Margaret Det är hans konst, som han har betalt för. Det är hans yrke. Han har aldrig strandat i en storm, bara genom oförutsägbara olyckshändelser. Han har aldrig själv seglat ett fartyg i kvav, allra minst runt Kap Horn, som han i motsats till nästan alla andra alltid har klarat.

Pathurst Jag tror er, men hur mår han? Han verkar liksom på upphällningen.

Margaret Han menar sig ha det klart för sig att detta är hans sista resa åtminstone runt hornet. Annars mår han bra.

Pathurst Om en kapten seglar ut på sin sista resa är ingenting bra med honom. Hur gammal är han egentligen?

Margaret Över sjuttiofem.

Pathurst Borde han inte ha gått i pension för länge sen?

Margaret Försök säga det till honom. Då kastar han er över bord.

Pathurst Styrman då? Han är inte mycket yngre han. Borde de inte gå i land och stanna där tillsammans?

Margaret Styrman skulle ännu fortare slänga er över bord. Det är bäst att ni tiger inför sjömännen om deras yrken.

Pathurst Hur tror ni pianot klarar stormarna?

Margaret Bra, så länge någon spelar på det och håller det i gång. Det lär knappast komma vatten i det. Vad som alltid brukar drabba pianon är att någon håller whisky

eller sprit eller vin eller öl i det. Sedan är det ospelbart. Musikinstrument tål vatten men inte alkohol.

Pathurst Ärligt talat, hur är det med er far egentligen? Kan han verkligen klara den här resan?

Margaret Så länge han lever är det ingen fara. Styrman ser efter honom, och han kunde inte ha en bättre styrman. Den enda osäkerhetsfaktorn är vår vän andre styrman med jacket i huvudet och kaptensmord i sitt förflutna, som vi aldrig kan veta var vi har honom, och en ytterst nyckfull och oberäknelig besättning.

Pathurst Men det är i allas vårt intresse att vi kommer fram, och särskilt i besättningens och andre styrmans, då de väl vet, hur gamla och skröpliga deras befäl är.

Margaret Ja, jag tror att det är det som räddar oss.

Pathurst Och alla i besättningen är inte pundhuvuden.

Margaret Vanligen underskattas besättningsmanskaper. De är skrockfulla och våldsamma, men de besitter imponerande naturkrafter och har en enormt välutvecklad naturlig instinkt. Liksom min far kan varenda en av dem vädra väderomslag och klimatkris dygn i förväg. De har ett sjätte sinne, som det är mycket dumt att ignorera. Och om något går fel, om någon orättvisa sker, om brott begås reagerar de med besked. Det har aldrig i sjöfartens historia ägt rum något myteri som inte var skäligt.

Pathurst Men här ombord skulle ett myteri aldrig vara skäligt.

Margaret Nej.

Pathurst Jag tror er. (*Pike kommer in, mörbultad, sönderslagen, med blått öga.*) Här kommer vår vän som på beställning.

Pike Där fick de så de teg! Nu arbetar de igen!

Margaret Har ni slagit ihjäl besättningen nu igen, mr Pike?

Pike Bara somliga som bad om det. Här sticker ingen upp mot mr Pike! Vad sägs om lite Caruso?

Margaret Varsågod, mr Pike. Grammofonen är er.

Pathurst Tror ni inte sjögången kan riskera att nålen slirar?

Pike Vi tar risken. Vi prövar Madame Melba för säkerhets skull. (*sätter på en skrikig raspig skiva med Madame Melba*)

Pathurst Hon med persikorna?

Pike Jo, det är faktiskt hon med persikorna.

Margaret Hur länge tror ni vi får kryssa omkring Hornet innan vi kommer förbi?

Pike Det vet man aldrig. Det kan ta veckor, och det kan ta månader. Kommer man väl förbi det kan man vara tillbaka bakom det igen dagen efter utan att man märkt det. Alla vindar och strömmar går emot oss. Det är bara att hålla ut tills det går. Skam den som ger sig. Alla kommer förbi till slut som inte går under.

Margaret Rätt så, mr Pike.

Pike Så länge er far sköter skutan är det ingen fara.

Pathurst Han säger att det är hans sista resa.

Pike Har han sagt det? Det förvånar mig. Det säger sjömän aldrig även om det är det. Det bådär inte gott. Varför skulle han ge upp, av alla människor?

Margaret Jag har inte sagt att han ger upp. Han tror sig bara ha skäl nog att pensionera sig efter den här resan.

Pike Hur gammal är han? Sjuttiosju?

Margaret Ungefär.

Pike Han har långt kvar. Lita på mig. Jag är sextionio men har muskler och senor och krafter som en nittonåring. Jag är äldre än någon i besättningen, men alla är som loppor för mig. Ingen kan sticka upp mot mig eller mot kaptenen.

Pathurst Ändå har ni fått såriga knogar och åtskilliga blåmärken utom rentav en praktfull blåtira.

Pike Det är bara yttre skador. Några inre skador får jag aldrig, men jag ger dem, åt den som ber om det.

Pathurst Tack, jag lovar att inte stå i vägen för er.

Pike Men er fars melankoli är ett allvarligt tecken, miss West. Han tror väl bara inte att segelsjöfartens dagar är förbi?

Margaret Det kan ha att göra just med det. Han vill aldrig trampa däck på en ångare. Hela hans enorma yrkeskunskap kan bara gälla segelfartyg, och de är ett utdöende släkte. Det här är väl sista kollasten som går för segel från Baltimore till Seattle. Om han efter detta inte mera får något jobb på någon fyrmastare stannar han nog hellre i land, även fast det vore det värsta av allt och rena döden.

Pike Vi vägrar ge upp, han och jag. Segelfartyg kommer alltid att behövas. Motorfartygen är världshavens parasiter och vittnar bara om mänsklighetens totala ursparning. Om mänskligheten övergår till dem är hon död. Det kommer inte att ta många hundra år. Hon har redan börjat ta steget bort från naturens hägn till allmän denaturalisering och dehumanisering, som är rena självmordskursen. Sanna mina ord. Mänskligheten är inte värd ett vågskvalp mer om hon tar steget bort från naturen.

Pathurst Det finns en författare som försöker påtala människans universella dekadens, att hon blir bara mer och mer ohälsosam och osund hela tiden, men att det ändå alltid kommer att finnas individer som kommer att kunna rädda henne, som Gud räddade Noak.

Pike Nietzsche?

Pathurst Nej, Spengler.

Pike Aldrig hört talas om honom.

Pathurst Han är ännu ung.

Pike Vi får se. Den som lever får se. Vi överlever åtminstone den här resan, miss, var så säker. (*går ut i blåsten igen*)

Pathurst Ärligt talat är inte jag så säker på den saken.

Margaret Vi får se, mr Pathurst. Vi kan inte göra mer än ta en dag i taget.

Pathurst Ja, det får minsann räcka, med en styrman som slår ihjäl besättningen varje dag och tar för givet att den aldrig kommer att göra myteri. Vad händer när han upptäcker ärret på andrens hjässa?

Margaret Tala inte om det. Det om något måste vi förhindra till varje pris.

Pathurst Det går så länge det går, men den dag han ser det kan vad som helst hända, om det inte då rentav är kört.

Margaret Det är inte kört förrän vi är framme.

Pathurst Ni är optimist.

Margaret Nej, realist, så länge det går. Om det en dag inte går längre får man ta till surrealismen, och det kan faktiskt bli aktuellt en dag på ett fartyg som detta.

Pathurst Jag får lita på er och er realism. Ni vet mer om livet till sjöss än jag.

Margaret Lite vattenmusik? (*sätter sig vid pianot och drar i gång Regndroppspreludiet. När stormavsnittet kommer börjar stormen även utanför accelerera.*)

Akt III scen 1. Skansen.

Mellaire Ni måste ju förstå att det gäller livet, pojkar. Vi kan inte ge upp nu, inte så länge kaptenen står till rors!

Murphy Han sitter ju bara apatisk och röker i sin salong och säger ingenting. Han visar ju sig inte ens.

Davis Medan hans jänta hela tiden svansar för den där sprätten från Baltimore, som aldrig borde ha satt sin fot ombord på ett fartyg.

Bert Rhine Särskilt inte på ett fartyg som detta, med idel rötägg och osaliga gastar ombord.

flera Ha-ha-ha!

Davis Den där kaptensjäntan skulle jag allt bra vilja vara för mig själv med ett tag.

Mellaire Glöm det, Davis. Fattar ni inte, att så länge ni tredskas med ert jobb kommer styrman bara att slå er värre ihjäl än hittills. Har ni inte fattat att han har krut i nävarna och att han aldrig ger sig, lika litet som kaptenen?

Davis Kapten är gammal, och styrman är nästan lika gammal. Om kapten trillar av pinn kommer inte styrman att kunna hänga kvar, och då är skeppet vårt.

Mellaire Tänk inte ens på myteri, kamrater. Kaptenen är segast ombord, och han ger sig inte förrän vi kommit förbi Kap Horn, och då är faran över.

Murphy Om bara inte den där förbannade timmermannen var ombord och hela tiden kastade omkring sig lömska blickar, som om han hela tiden förbannade oss alla, skulle vi ha varit förbi hornet för länge sen.

Mellaire Men nu är vi inte det, och det är bara vi själva som kan driva vårt skepp förbi det.

Davis Nej, andre styrman, vi behöver en förändring i vinden. Så länge vinden ligger på oss kommer vi aldrig runt hornet.

Murphy Och det är den förbannade timmermannen som ser till att vinden inte svänger. Han har bara önskat oss dåligt väder sen början.

Mellaire Ni fattar inte själva hur barnsligt vidskepliga ni är. Timmermannen är bara en hederlig och hårt arbetande finne.

Murphy Men han är tystlåten och säger ingenting och håller sig ifrån oss, som om han inte ville ha med oss att göra. Det vet ju varenda sjömansjävel, att finnar har kraften att kunna manipulera med vädret, och om vädret är envist emot oss, som det varit nu i en månad, så kan det bara bero på att vi har en ogin och lömsk finne ombord.

Bert Rhine Kasta honom åt hajarna!

Davis Här finns inga hajar på dessa breddgrader.

Bert Rhine Åt sjöjungfrurna då, så blir han nöjd och de också!

Pike (uppenbarar sig) Vad pågår här? Konspirerar ni nu igen, era torskar? Varför är ni inte uppe i riggen? Vi kommer aldrig runt hornet om ni ska hålla på och maska hela tiden!

Mellaire Jag har just sagt till dem samma sak. Vi är på väg upp nu.

Pike Det är bra, Mellaire! Sätt fart på gossarna och se till att de arbetar! Annars duger de inte ens till hajmat, och då blir det enda att göra för mig att slå ihjäl dom!

Mellaire Nå, gossar, vad sägs om att knäcka hornet?

Davis Bara vi får gynnsam vind, så...

Pike Det behövs mer än gynnsam vind för att knäcka hornet, och det vet varenda sjöman sen barnsben! Och om man bara lägger manken till kan man knäcka hornet utan vind i seglen! Kaptenen höll just på att göra det från början, när vädret och strömmarna behagade skämta med oss och driva oss baklänges. Det var inte

vårt fel. Vi kämpade som män, och det ska vi fortsätta med, tills vi har rundat hornet! Eller hur, mina män?

flera (kan inte motstå honom) Ja, Sir!

Pike Så ska det låta! Upp till väders med er! Om ni bara visar att ni har krut i er kanske vinden blir imponerad och vänder! Det är kanske bara det som fattas! Här ger ingen upp ombord, och allra minst en riktig sjöman!

(Det blir fart på gossarna, och alla tar sig ut och upp på däck, styrmännen sist.)

Det är väl inget fuffens på gång här nere, andren?

Mellaire Vad menar ni?

Pike Kapten tycker inte om att ni står på så intim fot med besättningen. De är till för att arbeta, inte för att få sina later uppblåsta av en styrman som sänker sig ned till deras nivå.

Mellaire Det skadar inte att vara kamrat med manskapet, Sir, i synnerhet inte när det gäller att få dem att arbeta mot alla odds.

Pike Jag hoppas verkligen, *Mellaire*, att det inte är något annat på gång mellan er. *(visar vägen upp, Mellaire går ut först.)* Satans resa! Vem vet när man alls kan få sova igen? *(går ut efter de övriga och Mellaire.)*

Scen 2.

West Det är den yttersta kraftmätningen vid världens ände, som det var redan på Maghellans tid, när han satsade allt på ett kort och inte hade något annat val än att vinna. Vi nöter ut stormarna, som blåser ihjäl sig i onödan på oss, medan vi bara kämpar vidare och vägrar ge upp. Det finns ingen högre heroism än en kaphornare som bara fortsätter och fortsätter kämpa i motvind mot världens hårdaste stormar och mot hela världens största oceans samlade kraftresurser, som ursinnigt stormar emot oss och vräker sig över oss dag ut och dag in, medan matroserna bara fortsätter att klättra ut på rårna, frysa ihjäl och ramla ner. Men det kommer alltid nya. Ingen är så outtömlig när det gäller mänskliga och själsliga resurser som en garvad sjöman. Här kommer nu styrman igen med sina vanliga dystra rapporter. Vad nytt, styrman? Hur många har nu gått över bord?

Pike (har kommit in) Bara en, men som alla andra var han oersättlig.

West Det är åter igen en för mycket, styrman. Hur gick det till?

Pike Han halkade och förlorade greppet. Kanske han var trött. Matroserna får ju inte sova längre. Deras kojor är fyllda med vatten, och de kan inte bli av med vattnet i skansen. De får kallsupar i sovande tillstånd, om de utmanar ödet med att våga somna.

West Och de tre nya? Hur klarar de sig?

Pike De är ett fenomen. Vi vet inte varifrån de kommer. Vi höll ju på att ramma ett annat skepp som plötsligt dök upp under förpiken från ingenstans, ett annat fartyg som stampat här i veckor antagligen, och den enda rimliga förklaringen vore om de ramlade över bord från det andra skeppet och lyckades ta sig upp i vårt.

West Och det är ingen som kan förstå deras språk?

Pike De är förmodligen eldsländare. De är långa och storväxta och askblonda, som ju eldsländare ofta är, och de spinner som katter. Det är inget mänskligt språk, åtminstone inget med ord och grammatik.

West Du är också rätt man att avgöra lingvistiska förhållanden, du som bara kan engelska och knappt det ens en gång.

Pike Ingen annan förstår dem heller.

West Men de kan arbeta, och det är huvudsaken. De är välkomna ombord. Vi har förlorat åtskilliga händer, så de hade inte kunnat komma läglicare. Se till att de blir väl omhändertagna och får allt vad de behöver.

Pike Givetvis, Sir.

West Vad säger besättningen? Vi har hållit på här nu i nästan sex veckor.

Pike Det är inte ovanligt, Sir. Besättningen ger sig till tåls.

West För att de måste då du pucklar på dem hela tiden om de inte arbetar häckarna av sig. De som trillade ner från masterna eller frös ihjäl där uppe hade väl mer eller mindre tvingats ut på rårna med våld av dig.

Pike Vi måste alla arbeta, Sir. Vi kan inte ha en enda latmask ombord.

West Utom passageraren.

Pike Som har betalat för det.

West Men jag tycker inte riktigt om att andre styrman vänslas så intimt med besättningen.

Pike Han är en utmärkt sjöman, Sir, och nästan lika oumbärlig som jag. Jag har det fullaste förtroende för honom.

West En styrman som vänslas med besättningen spekulerar alltid i myteri.

Pike Inte han.

West Hur vet du det?

Pike Ni kan vara lugn, Sir. Liksom jag inser han nödvändigheten av att få besättningen att arbeta då den är så ovillig och undermålig. Jag tvingar rötäggen att arbeta med piskan och våldet, men han använder sig av vänlig övertalning. Vi har båda framgång med oss.

West Och hur är stämningen bland besättningen inför de månadslånga motgångarna?

Pike De är rädda för timmermannen, Sir.

West Timmermannen?

Pike Han är finne, Sir.

West Än sen? Vad är det med en finne som är olik en norrman eller en dansk eller en skotte?

Pike Det är sen gammalt känt bland vilka sjömän som helst att finnar har makt över vädret. Om stormar och motgångar envist förföljer ett fartyg i veckor och det finns en finne ombord, så är det han som håller i gång motvinden och stormarna.

West Detta är Kap Horn, styrman Pike. Väderleksförhållandena vid Kap Horn är ingen enskild människas fel och allra minst en finnes.

Pike Likväl är det finnen de är rädda för, inte stormarna.

West Är det risk för att något händer?

Pike Om jag vore ni, Sir, skulle jag hålla längre ut från kusten.

West Vi är tillräckligt långt från kusten.

Pike Vi ser den inte. Är sikten dålig kan den vara närmare än vi tror, och den är full av förrådiska vikar som i det här vädret det kan bli lätt att slussas in i utan att kunna komma ut igen.

West Lita på mig, styrman. Jag känner dessa vatten som vore de min egen trädgårds privata ankdamm.

Pike Naturligtvis litar vi alla på er, Sir. Men jag skulle ändå hålla längre ut från kusten, i synnerhet som vi inte kan se den.

West Vi ska nog klara hornet när som helst nu, och vår enda chans är att hålla så nära kusten som möjligt. Faller vi det minsta av ut till havs minskar våra chanser drastiskt, och vi kan få hålla på i ytterligare några veckor. Vem vill det? Inte jag.

Pike Inte någon.

West Alltså, Pike, bara lita på mig, och avvakta vidare order.
Pike Ja, Sir.
West Ni kan gå. (*Pike går.*) Vad tror han om mig egentligen? Tror han jag kan missta mig och felbedöma avståndet till kusten? Tror han inte jag känner varenda förrådsk vik på vägen med alla de vrak som samlats där? Om det är något vi aldrig gör så är det att gå i någon av Eldslandets mördande fällor, som bara är till för klåpare och landkrabbor som inte kan styra. Om det är något jag kan så är det att manövrera en fyrmastare i full storm, även runt Eldslandet och Kap Horn. (*sätter sig lugnt till rätta igen med fötterna upp på bordet och blossar på sin pipa, som han gjort genom hela scenen.*)

Scen 3. Skansen.

Murphy Det här går inte längre. Någon måste göra något åt saken.
Bert Rhine Vad kan vi göra åt vädret?
Murphy Det är inte bara vädret. Kaptenen seglar oss åt helvete. Varje gång vi tvingas tillbaka stryker han tätare ut efter land.
Davis Vi har inte lidit skeppsbrott ännu.
Murphy Tänker du vänta tills vi gör det?
Davis Så länge kapten inte seglar oss i kvav betraktar jag risken som minimal att han gör det. Han kan sina saker. Annars vore han inte kapten.
Bert Rhine Predikar du myteri nu igen, Snabel-Murphy? Det går inte. Myteri gör man först när det inte återstår någon annan förtvivlad åtgärd. Vi flyter, och vi klarar oss. Att göra myteri vore att begå kollektivt självmord, särskilt här vid Kap Horn.
Murphy Jag har inte predikat myteri. Det finns andra faror ombord.
Davis Som vad då?
Murphy Eländiga utbölingar som manipulerar med vädret genom svartkonst.
Bert Rhine Var inte så bedrövligt vidskeplig, Snabel-Murphy.
Murphy Och sluta kalla mig Snabel-Murphy! Jag har väl ingen jävla snabel heller? Det är bara en vanlig näsa som alla andra!
Davis Att ta illa upp för att man driver med en är bästa sättet att hålla skämtet i gång.
Murphy Det är inget skämt! Det är inte roligt! Det är bara en ren förnedring!
Bert Rhine Ta inte illa upp, Snabel-Murphy. Du vet att du aldrig kan heta något annat.
Murphy Era förbannade blodkorvar! Ni fattar inte vilken förbannelse som vilar över er! Ser ni då inte hur den där lömska timmermannen hela tiden blänger mörkt och hatiskt mot oss allesammans? Han kommer inte att ge sig förrän vi alla gått förlorade och sopats över bord av Kap Horns förbannade störtvågor, som han ensam driver emot oss!
Raimo (timmermannen) Javisst, era odugliga tontar, naturligtvis är det jag ensam som mobiliserat hela Stilla Oceanen mot er! Vem skulle det annars vara? Jag är ju den enda finnen ombord, och alla vet ju vilka trollkarlar alla finnar är och måste vara! De bara arbetar ju och tiger som döden, så att man kan misstänka allt det ondaste just om dem! Man struntar i hur hårt de arbetar, men bara för att de tiger stilla måste man sätta dit dem och plåga dem och misshandla dem och ge dem mera arbete, så de fortsätter tiga! Era förbannade rötägg, jag har aldrig seglat med en så usel och värdelös besättning som ni! Ni vill ju inte ens arbeta och göra skäl för er lön! Här sitter ni på världens läckraste segelfartyg och har äran att få segla runt Kap Horn

kanske för sista gången, och allt ni kan göra är att sitta och grubbla på myteri och hur ni skall bli av med er timmerman, som arbetat hårdast av alla ombord ända sedan vi lämnade Baltimore, och som är den enda som aldrig har klagat! Naturligtvis måste han ensam vara skyldig till alla era nederlag och motgångar och alla världens stormar, naturligtvis kan det bara han som är ansvarig för alla skepp som seglat bort sig runt Kap Horn! Jag utmanar er, era miserabla fjollor! Ni kan ju inte segla! Det är bara jag som arbetar ombord, och allt ni vill är att slänga mig över bord bara därför!
Davis (till de andra) Reta honom inte mera. Han är farlig.

Raimo Som om ni någonsin hade gjort något annat under hela resan! Allt har ni låtit gå ut över timmermannen, som bara tigit och fortsatt arbeta under mördande tystnad. Ja, jag önskar just min mördande tystnad hade kunnat vara så mördande att den kunnat mörda åtminstone alla de värsta av er. Vi har världens bästa kapten och några av världens mest kvalificerade styrmän ombord på ett av världens stoltaste och snabbaste, finaste och unikaste skepp, och allt ni vill är att sabotera livet för alla ombord. Ni är ena misslyckade mesar allihop!

Bert Rhine Det räcker, timmerman. Reta dem inte mera.

Raimo Det är ju ni som retar mig, för helvete! Så släng mig då över bord, så får ni det gjort! Ni kommer inte att segla bättre för det, för ni kommer inte att arbeta bättre för det, och ni kommer att fortsätta stampa här utanför Kap Horn tills ni blir som den flygande holländaren och hans odödliga spökbesättning, som bara håller på och håller på utan att någonsin komma runt udden!

Murphy Det räcker, träskalle!

Raimo Träskalle kan du vara själv, din obotliga sopprot!

Murphy Nej, nu räcker det!

Raimo Vill du slåss? Gärna för mig! Jag tar er alla en och en! Låt oss göra upp! Låt mig få slänga er alla över bord, för ingen av er förtjänar något bättre! (*sätter upp nävarna*)

Bert Rhine Det räcker, Raimo! Lugna ner er, grabbar! Vi är inte runt hornet ännu!

Raimo Nej, det är vi verkligen inte, och vi kommer aldrig förbi det så länge ni såsar och bara saboterar andras arbete i stället för att arbeta själva!

Mellaire (har kommit in) Vad pågår här?

Murphy Timmerman förolämpar besättningen.

Raimo Jag hånar dem för att de inte arbetar. De orkar inte arbeta. De är odugliga. Släng dem över bord, säger jag, för de är ena bortskämda rötägg allihop, de förtjänar inte bättre, men allt de vill är att slänga mig över bord. Det skulle de duga till, minsann! Och sedan slänger de väl varandra över bord.

Mellaire Inget tjafs mer! Upp på däck med er allesammans! Det är där ni ska vara och inte här! Annars kommer vi aldrig runt hornet!

Raimo Det gör ni inte i alla fall.

Murphy (flyger på honom) Käften, Raimo!

Raimo (golvar honom genast med en rak höger) Tigger du stryk, ditt åbäke? (*vänder sig mot hela besättningen*) Kom an, om ni är män, era försoffade blekfishar!

(*Genast är bataljen i full gång. Alla slåss mot alla. Raimo slår ut den ena efter den andra, men till slut övermannas han av en feg övermakt.*)

Murphy (skriker) Ut med honom! Kasta honom över bord! Vi behöver honom inte! Han har bara jävlats med oss under hela resan!

Mellaire Sluta!

Bert Rhine Det går inte, mr Mellaire. Timmerman har gått för långt. Han har lovat snickra likkistor åt oss allihop under hela resan, men vi vill inte ha dem. Det är han eller vi.

(En majoritet av besättningen får upp Raimo på däck under ständig hård kamp och tvingar honom mot relingen.)

Raimo Ni är värre än kackerlackor, era vidskepliga missfoster! Ni kommer att gå under varenda en!

Murphy (tjuter) Över bord med honom!

manskapet Å-hej! (lyckas kasta Raimo över bord)

Mellaire (lamslagen) Det här går för långt. Nu kommer vi aldrig runt hornet. (retirerar)

Murphy (efter honom) Säg till kaptenen att vi kastat finnen över bord! Nu är kusten klar för segling runt hornet! Det var bara han som var i vägen!

Mellaire (förskräckt) Era animaliska monster! Ni är ju värre än djur! (retirerar ut)

Davis Nu får vi se vad som händer. Antingen får finnen rätt i sina förbannelser över oss, eller också har vi segrat och kommer äntligen runt hornet. Jag misstänker det senare.

Murphy Bravo, gossar! Äntligen blev vi av med timmermannen!

Bert Rhine Jag är rädd att detta bara kommer att inleda våra problem.

Murphy Är du skrockfull, Bert Rhine?

Bert Rhine Jag vill helst inte vara det, men finnens lik är en svår loggbelastning att ha efter sig under resten av resan.

Murphy Vi blev ju av med honom!

Bert Rhine Tror du det? Tvärtom, tror jag. Nu slipper vi honom aldrig.

Murphy (till de andra) Han är skrockfull.

Davis Är det så konstigt? Du har ju begått överlagt mord! Det är det värsta man kan göra ombord på ett fartyg!

Murphy Jag! Ni var ju alla med! Ni är alla medansvariga!

Davis Tror du vi vill vara det? Aldrig i livet. Du får ta detta ansvar helt och hållet själv. (går)

Bert Rhine Kom, gossar. Styrman Mellaire har rätt. Vi kommer aldrig runt hornet om vi inte arbetar.

(Alla återgår till arbetet.)

Akt IV scen 1. Kajutan.

West Vad gjorde jag för fel? Hur kunde jag navigera så fel? Eller kan vädret och naturen verkligen vara så omedvetet grymma, att de utsätter en stackars väderbiten kapten, som aldrig i sitt sjuttioåriga sjömansliv begått något misstag, för ett så grymt practical joke, att de nästan tvingar honom till skeppsbrott i det fagraste och säkraste fartyg han någonsin seglat, som skulle ha blivit hans sista som den värdigaste tänkbara avslutning på ett långt livs ofelbart sjömanskap? Kan jag verkligen ha gjort ett misstag? Om inte försten upptäckt det i tid och genast vidtagit drakoniska åtgärder för att manövrera ut oss ur viken hade vi gått under här med man och allt mot världens frostigaste och skarpaste, svartaste och mest mördande klippor, som vi inte ens kunde se i stormens mörker. De lurade på oss som försåtliga lurendrejare och bara väntade på att få krossa och skrubba ihjäl oss mot de skarptandade strandklippornas rakknivseggar. Här är han nu. Välkommen, Pike. Du har utfört hjältedåd i kväll.

Pike Vi hade tur.

West Skyll inte på det. Hade du inte märkt att jag manövrerat fel hade vi gått under. Att du märkte det var det yttersta beviset på din högsta kvalifikation som sjöman. Jag kan aldrig förlåta mig själv att jag kunde begå ett sådant misstag.

Pike Vi vet inte om det var ett misstag, Sir. Vi kanske drev dithän. Strömmarna här kan göra vad som helst och få vilket fartyg som helst att segla fullkomligt vilse. Detta är världens farligaste vatten.

West Det behöver du inte upplysa mig om. Desto mera oförlåtligt var det att jag kunde göra fel.

Pike Belasta er inte, Sir. Det är över nu. Vi har värre problem att brottas med.

West Nå?

Pike Besättningen har slängt timmermannen över bord.

West Finnen?

Pike Ja.

West Varför det?

Pike Vidskepelse. De gav honom skulden för det dåliga vädret och att vi inte kom runt udden under sex veckor.

West Då är besättningen mera redlös och oduglig än någon av oss kunnat ana.

Pike Jag är rädd för det, Sir.

West Vi kan inte tolerera något sådant, inte mord. Vi kan inte hindra matroser från att störta över bord om de tappar fotfästet i riggen, men mord är inte tillåtet.

Pike Nej, Sir.

West Vem var ansvarig?

Pike Alla de värsta, Sir.

West Inte andre styrman, hoppas jag.

Pike Han försökte avstyra det men misslyckades. Han kommer strax och avger rapport.

West Då kan vi lugnt gå till rätta med saken så fort vi rundat hornet.

Mellaire (visar sig, kommer in direkt från stormen)

Pike Här är han, Sir.

West Bra, Mellaire. Vad har ni att rapportera?

Pike Ta av er mössan inför kaptenen.

Mellaire (ignorerar honom) Ett mirakel, Sir. Efter att timmermannen gått över bord har vinden plötsligt svängt, som om offret av Jona verkligen hade haft effekt.

West Skrock. Driv inte med mig. Vem slängde timmermannen över bord?

Mellaire De värsta konspiratorerna, Sir, de som arbetat sämst och hållit sig mest under däck under allehanda undanflykter som påstådda handikapp och sjukdom och annat fjolleri, Davis, Murphy och Bert Rhine framför allt.

West Är det sant att vinden har svängt?

Mellaire Ja, Sir. Plötsligt arbetar männen med entusiasm, och har vi tur kan vi nu ta oss förbi hornet.

Pike Av med mössan inför kapten, Mellaire, sade jag.

Mellaire (till kapten) Med er tillåtelse, Sir, behåller jag den på.

West Fryser ni om huvudet? Eller har ni skadat det?

Pike Av med mössan, sade jag! *(rycker av honom mössan. Mellaire tar sig genast om huvudet som för att skyla sitt ärr, men ingenting kan dölja dess fasansfullhet, och Pike nästan vacklar baklänges)*

West Vad är det? Vad har han gjort?

Pike (som ett vulkanutbrott i vardande) Det var du!

Mellaire (vänder helt om och flyr i panik, försvinner totalt)

West (fattar ingenting) Vad är detta, Pike? Överreagera inte!

Pike (kokande men behärskad) Det var han! Det var han som mördade kapten Somers på Jason Harrison i kallt blod! Det är självaste Sidney Waltham! Och vi har haft honom ombord hela tiden!

West Sansa er, karl. Ni är hysterisk.

Pike Nej, jag har svurit att mörda honom om jag någonsin fick se honom! Han mördade sin egen kapten i sömnen och fick bara sju år för det!

West Pike, jag tolererar inga öppna konflikter ombord.

Poike Det kräket! Den här gången ska han inte komma undan! (*rusar ut i stormen efter Mellaire*)

West Stoppa honom! Stoppa honom! (*reser sig för att rusa ut efter honom men får en plötslig attack och måste hejda sig. Just då kommer Margaret rusande in.*)

Margaret Far! Vad är det för upprörda röster!

West (*tar sig om hjärtat*) Styrman tänker mörda andren. Det här går inte. Jag orkar inte med detta. Det blir för mycket. Först vrakfaran och nu detta. (*får en ny attack och viker sig dubbel*)

Margaret Far! (*skyndar till hans hjälp och hjälper honom ner i den större fåtöljen*)

West (*efter att ha hämtat sig något*) Det här blir sannerligen min sista resa. Men det är orättvist att jag ska bli avbruten mitt i...

Margaret Ta det lugnt, far. Lugna ner dig. Bara vila. (*Pathurst kommer in.*)

Nu kom ni verkligen som på beställning. Far har fått en attack av något slag, kanske ett slaganfall. Hämta vatten genast. (*Pathurst lyder genast.*)

Pathurst Jag hörde skrikande röster härifrån. Vad har hänt?

Margaret Allt har hänt. Besättningen har gjort myteri och slängt timmermannen över bord, vinden har svängt så att vi nu kan komma förbi hornet, förste styrman vill mörda andre styrman, och far har fått en hjärtattack. Det är vad som har hänt.

Pathurst Vad kan vi göra åt saken?

West (*med nöd*) Om Pike insisterar på att ta livet av Mellaire ställer hela besättningen upp för Mellaire mot Pike. Då är det myteri. Då är ni ensamma, om jag nu går bort. Fan också! Om vi ändå åtminstone var förbi hornet!

Margaret Ta det lugnt, far.

West Hur fan kan jag ta det lugnt under rådande omständigheter? Det hade kanske varit bättre om jag seglat oss i kvav. Då hade vi alla dött ofelbart på en gång. Nu kan det bli en utdragen strid på liv och död mellan de få dugliga och hela populasen...

Pathurst Har Pike upptäckt Mellaires identitet?

Margaret Det verkar så. Det var bara det som fattades.

West Det är mitt fel alltihop.

Margaret Inte alls, far. Det är ingens fel. Det är ödet. Vi hade otur från början.

West (*ler mot Margaret och tar hennes hand*) Hur mår pianot?

Margaret Det har klarat sig hittills.

West Fortsätt att spela på det.

Margaret Naturligtvis, så länge det håller.

West Har det hållit stämningen?

Margaret Det kan man inte begära under en frakt runt Kap Horn.

West Jag skulle gärna vilja höra dig spela än en gång innan det är för sent. Den där behagliga Brahmsvalsen...

Margaret Den i ass-dur?

West Ja, det är väl den. Får jag höra den en sista gång?

Margaret Ta hand om honom, John. (*reser sig och går ut. John övertar vården av kaptenen. Snart hörs tonerna från salongen.*)

West Ja, det är den, hur enkel som helst men så innerligt älsklig. Om ändå all musik var sådan. De enklaste melodierna är de som varar längst. Låt mig bara få sitta kvar här och njuta... (*somnar in*)

Pathurst (*märker det genast, ropar*) Margaret!

Margaret (avbryter sig och kommer strax in, förstår genast)

Pathurst Jag är rädd att fartyget nu seglar utan kapten.

Margaret Då hänger allt på besättningen.

Pike (kommer tillbaka in, ser situationen) Kaptenen?

Pathurst Död.

Pike Slaganfall?

Margaret Omedelbart efter ert gräl.

Pike Det var inget gräl. Det var demaskeringen av Sidney Waltham. Han och besättningen har nu förskansat sig i skansen. Fartyget är lämnat vind för våg och seglar av sig självt med en gosse vid rodret, men vi är faktiskt runt hornet.

Pathurst Alltid något.

Margaret Vad händer nu?

Pike Jag måste göra upp med Waltham. Sedan kan vi försöka få besättningen tillbaka.

Margaret Är det inte i allas intresse att vi bara kommer tillbaka norrut först av allt?

Pike Vi är på väg. Men Waltham tänker aldrig ge sig. Han vet att han är död och att jag tänker döda honom, och så länge han lever har vi hela besättningen emot oss.

Margaret Kan ni inte försöka samarbeta, för allas vår överlevnads skull?

Pike Han ger sig inte, och inte jag heller. Det bara är så. Jag är ledsen, fröken. Krig på liv och död. Det är det enda som gäller. Fartyget får segla åt helvete under tiden. Alla myterister vet att det enda som väntar dem i land är galgen, och det gäller Waltham, vår outhärlige styrman Mellaire, mest av alla.

Scen 2. Skansen.

Davis Vad fan ska vi göra, styrman? Kapten är död, skutan driver redlöst omkring, och ni har gjort er till dödsfiende med försten. Vad fan skulle det vara bra för?

Mellaire Det var inte jag. Det var han.

Bert Rhine Ni måste komma överens med honom. Det är vår enda chans.

Davis Annars sitter vi här och driver tills vi slutar som en annan flygande holländare, som aldrig kommer en sjömil ur fläcken i evighet.

Murphy De har rätt, styrman. Ni måste tala med försten.

Mellaire Tror ni det går? Han är oförsonlig. Han har slagit oss blåa under hela resan. Han har världens hårdaste nävar, och hjärtat är ännu hårdare. Han skonar oss aldrig. Vi är säkra här tills vidare, men vi får inte gå ut, medan de sitter där nere i kajutan och är livrädda för oss, men de har alla vapnen och kommandobryggan. Men de kan inte styra skeppet utan oss.

Bert Rhine Därför måste ni tala med honom.

Pike (utanför) Ohoj! Är det någon där?

Davis (svarar) Ohoj! Vi är alla här! Andre styrman vill tala med er!

Pike (utanför) Vad vill han?

Davis Komma till tals med er, så att vi kan fortsätta resan.

Pike Han måste ge sig. Han är en mördare. Han har inget annat att vänta än rättvisa.

Mellaire För helvete, Pike, det var ju elva år sen! Jag satt av sju år för besväret. Och det gick inte alls till som du tror.

Pike Du är en kaptensmördare och borde aldrig ha blivit släppt ombord mer på ett fartyg! Du borde ha fått livstid minst! Till sjöss hade du blivit hängd, som hade varit det enda rimliga straffet!

Mellaire Vi har en ny kapten som är död nu, Pike, och ingen har mördat honom. Besättningen är oskyldig, men du vill offra en hel besättning inklusive passagerare och kaptensdotter och allt för en fix idé och en oresonlig hämndtörst! Du är inte klok!

Pike Är du det då, din mördare, med din skalle delvis kluven? Hur tror du att du någonsin kan bli betraktad som en normal människa igen? Du är en otillräknelig psykopat som när som helst kan mörda igen och även en ofarlig medan han sover! Tro inte ett ord av vad han säger, ni andra där framme! Han är en livsfarlig galning och mördare och ingenting annat!

Mellaire Vi kommer aldrig härifrån om du ska resonera så där.

Pike Jo, vi kommer här ifrån så fort du har gett dig.

Mellaire Jag har redan dömts och straffats för kapten Somers för många år sen. Du kan inte dra upp det fallet igen.

Pike Du har anställt myteri ombord. Det kräver krigsrätt. Det enda jag kan lova dig är att du blir säkert transporterad i land för vidare förhör och rättegång. Om du ger dig går alla de övriga i besättningen fria, för det var bara du som ställde till med uppror.

Mellaire Även om jag ger mig kommer du aldrig att låta mig komma i land levande. Jag känner dig.

Pike Jag har ansvar för båten och för alla ombordvarandes säkerhet. Det inkluderar även en galen mördare.

Mellaire Jag litar inte på dig. Du är galen av hämndtörst och blind av din fixa idé. Vi har sett dig slåss hela resan, och vi har alla fått känna på dina hårda nävar, särskilt de som gick över bord, vare sig det var frivilligt eller de blev kastade över bord.

Pike Ni har mördat timmermannen. Det är min allvarligaste anklagelse mot dig.

Mellaire Det var inte jag som gjorde det. Då måste du anklaga hela besättningen, och det går den aldrig mer på. Hellre förblir vi säkert förskansade här bak.

Pike Du vill alltså ha krig.

Mellaire Ingen här ämnar ge sig frivilligt. Vi vet hur rättvisan fungerar i land. Där är det bara orättvisan som fungerar.

Pike Du har ingen chans, Waltham. Om du inte ger dig utan krig kommer den ena efter den andra av er att stryka med. Vi kan ju börja med att svälta ut er. Vi har ju alla matförråden hos oss.

Mellaire Försök inte, Pike. Okey, svält ihjäl oss om du kan. Men det vet du, att sjömän har segare överlevnadsresurser än någon människa i land.

Pike Du offrar en hel besättning för din envishets skull.

Mellaire Nej, det är du som offrar den.

Pike Har du något bättre förslag?

Mellaire Låt oss göra upp i godo.

Pike Hur då?

Mellaire Jag känner dig. Du kommer aldrig att ge mig en chans. Får du mig i ditt våld och fångslad är jag ihjälslagen innan morgonen gryr. Vårt enda alternativ är således att göra upp i godo.

Pike Du menar att vi slåss på liv och död?

Mellaire Må bäste man vinna och segla hem Helsingör till Seattle.

Pike Du menar allvar.

Mellaire Jag ser ingen annan utväg.

Pike Krig på liv och död alltså?

Mellaire Kom och ta mig, om du kan. Vi ska krypa in till er på nätterna och röka ut er och förgifta ut er och ge er ett helvete tills ni har förlorat och vi är ensamma kvar ombord.

Pike Det lyckas ni aldrig med, och även om ni skulle lyckas har ni sedan ingen chans. Pirater är inte längre gångbara i tiden.

Mellaire Det får vi se.

Pike Säg till om ni vill ha vatten. Vi har så det räcker, och när ni gett upp kan det räcka åt er också.

Mellaire Ge dig av, din förbannade sadist, Pike! Är slavdriveri och förtryck det enda du någonsin dugt till i livet?

Pike Nej, jag kan segla fartyg också, och det vet du, och det visste kaptenen, när jag räddade Helsingör ut ur viken vid Kap Horn vi höll på att stranda i. Men för att segla ett skepp krävs det disciplin, och det har ni inte haft ett uns av under hela resan. Ni har bara latat er och gjort myteri. Ni duger ingenting till. Ni är en samling möjliga mjölsäckar och klumpfotade slashasar hela bunten!

Mellaire Nu låter du precis som finnen. Vad fick han för det?

de andra Han fick fan!

Mellaire Just det.

Pike Jag drar mig tillbaka, Waltham. Jag lovar att åtminstone diskutera dina synpunkter med de övriga.

Mellaire Vilka övriga? Kvinnan och den där sprätten? De enda ni har för övrigt där borta är ju kocken och någon upppassare.

Pike Det räcker. 'Sprätten' är numera förste styrman, eftersom du lagt av.

Mellaire Dra för fan i våld, Pike! Jag ger mig aldrig!

Pike Och det försöker du inbilla mig? Ha! Jag ska ha dig krälände på alla fyra inför mig, och ju längre tid det tar, desto ondare kommer det att göra. Jag bara förespeglar dig din lysande framtid. Ju tidigare du konfronterar den, desto bättre blir dina chanser, och tvärtom.

Mellaire Jag har ingenting mera att säga.

Pike Det har du visst – inför domaren i Valparaiso. (*går*)

Bert Rhine Det lät inte bra, det där.

Mellaire Nej, det gjorde det inte.

Murphy Vad tänker du göra?

Mellaire Kriget har börjat. Nu gäller det bara att hålla ut och vänta ut dem. De är mycket färre, och en av dem är landkrabba, kocken är kines, och dessutom anfäktas de av en kvinna. Vi måste vinna.

Davis Och sedan?

Mellaire Har vi något val? Över bord med dem, och friheten åt oss!

Bert Rhine Det blir inte lätt.

Mellaire Det är bara att låta tiden arbeta för oss.

Scen 3. Kajutan. Situationen oförändrad.

Kapten West sitter fortfarande i sin älsklingsfåtölj insomnad i frid som om han sov.

Man förstår att Margaret och Pathurst inte nänts att rubba honom.

Pike kommer in.

Pathurst Hur går det?

Pike Det här går inte.

Margaret Vad är det som inte går?

Pike De förvandlar skansen till en ointaglig fästning. Vi kan aldrig komma åt dem där eller få ut dem där ifrån. Mellaire vägrar att ge sig, och hela besättningen är med honom. De vågar inte annat, de fegisarna. (*ser kaptenen i fåtöljen*) Och gubben sitter kvar och gör ingenting.

Pathurst Han är död, Pike.

Pike Och det försöker du inbilla mig? Här seglas inte med lik i lasten. Tror du han överger oss efter vad som hänt? Nej, jag känner hur han bevakar varje vrå och varje gast av skeppet mera uppmärksam än någonsin. Han är med oss, minsann!

Margaret Vad tänker ni göra?

Pike Jag önskar jag kunde göra något, men vad kan vi göra? Vi kan ju inte ens sova! Somnar vi in kommer de där rötäggen smygande på oss och skär halsarna av oss, det är ett som är säkert. De kommer från och med nu att ständigt bli mer desperata, som om de inte varit nog desperata hela resan hittills! De kommer att lura på oss som gamar! Minsta felsteg som någon part gör, och den parten är pantad och har förlorat spelet. Vi måste vaka oavbrutet. Fan! Jag har inte sovit på hela resan, varenda natt måste jag upp och tampas med den där monstruösa besättningen som arbetar sämst av alla på de sju haven, varenda natt måste jag slå knytnävarna blodiga för att få dem upp i masterna och hålla oss upprätt, och så händer detta! Kaptenen död, och andre styrman oceanernas värsta lösdrivande mördare!

Margaret Har ni försökt tala med dem? Det är vår enda chans att komma någon vart. Vi måste komma överens med dem. Det är i allas intressen. Om ingen seglar fartyget snurrar vi runt här tills alla är döda.

Pike Tror du inte jag vet det? Tror du inte jag tänkt igenom situationen tusen gånger? Vi sitter fast i ett dödläge! De ger sig aldrig, och vi kan aldrig låta dem ta över! Det är hopplöst! Inte ens ett mirakel kan rädda oss! (*bligar på kaptenen*) Vad ni än gör, så rubba honom inte ur fläcken. Det är kanske bara han som kan rädda oss.

Pathurst (betraktar honom misstänksamt) Har ni druckit för mycket whiskey?

Pike Inte en droppe. Det vet ni väl, er förstoppade landkrabba, att jag är nykterist och den enda nykteristen ombord!

Pathurst Kaptenen är död, Pike, och ni tycks tvivla på det. Borde vi inte göra oss av med liket först av allt, så vi får bättre svängrum?

Pike Rör honom inte! Vad var hans sista instruktioner? Margaret? Ni måste ha hört hans sista ord. Vad ville han? Vad gav han oss för slutdirektiv?

Margaret (eftersinnande) "Låt mig bara få sitta kvar här och njuta."

Pike Jag visste det! Om så alla dör och fartyget brinner upp, så får vi inte rubba honom ur fläcken!

Pathurst Pike, ni är sjuk. Ni är överansträngd. Ni har sovit för litet och kanske inte på flera veckor...

Pike Månader! Men tror ni inte jag klarar av det? Jag räddade fartyget när kaptenen felbedömde strömmarna, så att vi åkte in i den fördömda skeppsbrottsviken igen, där alla som tvingas i den tidigare alltid har krossats mot klipporna! Det var bara jag som kunde göra det, för jag var vaken! Kaptenen satt där i sin fåtölj och sög på sin pipa och gjorde ingenting, för han trodde inte att elementen kunde vara så gemena och lura honom. Han fattade inte att Kap Horn var i färd med att föra honom bakom ljuset för att ta kål på honom! Han fattade inte att han skulle dö! Men jag säger er, att han är inte död, för nu försöker han i efterhand fatta allting och kanske göra någonting åt saken!

Pathurst (tecknar till Margaret med att skruva ett finger mot pannan om Pike)

Margaret Nej, Pike är världens bästa sjöman. Han vet vad han gör, och han är bättre medveten om situationen än någon av oss. Han har rätt. Det var bara han

som kunde rädda oss ut ur dödsviken. Hur är situationen nu, Pike? Vart driver vi? Jag tycker att vi långsamt rör oss baklänges hela tiden.

Pike (lägre, nästan ödesdigert) Det är det som är det värsta av allt. Vi driver tillbaka ner mot Kap Horn. Vi kommer inte vidare. Vi tvingas stanna kvar här. Strömmarna för oss tillbaka till dödsviken. Vädrets makter har tagit oss som gisslan. Vi trodde vi kom runt Kap Horn, men hornet har lurat oss än en gång. Vi kom ju förbi Staten Island en gång och genom sundet och ut på andra sidan, men sedan kom vi inte längre men drevs av stormarna och strömmarna tillbaka väster om hornet igen. Nu börjar de om från början med att långsamt men säkert tvinga oss tillbaka ner till stormarna och hornet och den ofrånkomliga skeppsvraksviken, som kryllar av döda matrosers evigt osaliga gaster...

Pathurst Håll käften, Pike! Ni är inte frisk!

Pike Vad vill ni vi ska göra? Överrumpla besättningen och tvinga dem att arbeta? De är förlorade allihop. De arbetar aldrig mer. De har fått nog. Det var kaptenen som höll dem uppe, men nu när han är borta har de förlorat sina själar och struntar i allt. De kommer alla att gå under med oss eller utan oss, och vi kan inte hindra dem.

Margaret Vad har ni för plan?

Pike Vi hungrar ihjäl dem. De har ingen mat. Vi har all mat. När svälten blir dem för övermäktig försöker de storma oss, och då skjuter vi ner dem, varenda en, Waltham först.

Margaret Vore det ändå inte bättre att lämna Mellaire i fred, låta hans brott vara preskriberat, han har ju till och med avtjänat sitt straff, och övertala honom till att få besättningen i arbete igen? Är inte det vår enda chans?

Pike Han är och förblir en kaptensmördare. Nu har vi ännu en kapten död ombord, och även om han inte är skyldig är han ansvarig genom sin blotta närvaro ombord. Varför tror ni han använder ett annat namn? Därför att inget skepp i världen hade släppt honom ombord om de vetat vem han var! Han har ett hål i huvudet! Yxan klöv halva skallen på honom! Han är otillräckelig och kan när som helst mördas igen! Det finns ingenting lömskare än en otillräckligt botad patient, och Waltham kan aldrig bli normal igen. Hans krossade skalle fylldes igen med sirap! Vi hade ingen tillgång till sjukvård ombord, så han fick vänta tills vi nådde hamnen i Hongkong, till dess fick hålet i huvudet fyllas igen provisoriskt, och kocken använde sirap. Det fungerade. När förbandet avlägsnades i Hongkong hade skinnet växt igen över sprickan, och även om hjärnan låg direkt under det utan annat skydd vägrade Waltham gå i land och skära upp skadan igen. Han lät det vara som det var. Och här är han nu med en död kapten ombord och ett slöddergång till patrasch av mest bara galningar och förbrytare att kommendera, och han gör det gärna. Jag tänker inte låta honom komma undan. Han vet att hans enda chans är att få död på oss alla som sitter här i kajutan, vilket inkluderar er kock och betjänt, herr Pathurst, och de få kläna matrosar som inte fastnat i skansen. Han kommer att lura och vänta på sin chans så länge han lever, och vår enda chans är att ta honom först.

Mellaire (utanför) Pike! Låt oss göra upp!

Pike Han vågar sig hit, den djäveln! (*högt*) Vad vill du, din fan? Du har ingenting att hämta här utom döden!

Mellaire Ni klarar inte skeppet utan en besättning! Hon driver redlös tillbaka runt hornet! Ni måste samarbeta med oss!

Pike Ge dig, så kanske du har en chans att överleva!

Mellaire Nej, Pike, det är du som måste kompromissa. En så dålig sjöman är du inte så att du inte fattar att vi inte kan gå annat än i kvav om vi inte samarbetar.

Margaret Han har rätt.

Pathurst Låt oss för guds skull få slut på den här farsen, Pike! Öppna dörren för honom, och låt honom förhandla! Vi måste ju för helvete överleva!

Pike Han är en kaptensmördare. Det går inte. Han försöker bara föra oss bakom ljuset för att kunna bringa oss alla här om livet. Besättningen lurar säkert bakom honom. Vi kan inte ta några risker. (*högt*) Ge dig, Waltham! Det är din enda chans och mitt sista bud!

Mellaire Allas våra liv är på ditt ansvar om du inte samarbetar!

Pike Jag vet hur slug du är. Du kan lura alla men inte mig. Ge dig, och saken är klar. Annars svälter vi ut er, tills vi får dra er halvdöda ut på däck. Alla förråden finns här. Ni har ingen chans att överleva utan dem.

Mellaire Jag ska tala med besättningen. Om de går med på det kommer jag tillbaka. (*Han går.*)

Pike Han kommer aldrig tillbaka.

Pathurst Hur vet ni det?

Pike Jag känner honom. Han lyckades inte lura oss. Alltså går han till besättningen och lurar ut en annan strategi. Vänta er ingen skonsamhet från sådana missfoster till pirater! De vet att det är krig till sista man, och de ger sig inte förrän de alla är döda eller fått kål på alla oss. Det är antingen eller. Man kan inte kompromissa med kaptensmördare!

Margaret Pike, gå och lägg er. Ni behöver sova. Vi håller vakt.

Pike Kan man lita på det?

Margaret Vi är två och har dessutom kocken och jungmannen. Ni måste få sova. Ni är utvakad och överansträngd och dessutom hårt psykiskt pressad.

Pike Kaptenen dog. Jag har förlorat en kapten för mycket och sett en kapten för mycket gå i kvav. Den här kaptenen lämnar jag aldrig.

Margaret Vi ska inte röra honom. Han sitter där han sitter tills den här krisen är över.

Pike Den går aldrig över, ty han är död. (*reser sig och drar sig tillbaka*)

Pathurst Vad tror du om honom?

Margaret Han är på upphållningen. Han brister när som helst. Han har vakat för mycket, och det är inte mycket krut kvar i honom. Han måste få vila. Annars kan han bli slutet för oss allesammans.

Pathurst Och Mellaire?

Margaret Hur lömsk han än är så har han rätt. Vi kan inte navigera utan honom och besättningen. Vi måste komma överens. Annars är vi alla förlorade.

Pathurst Tror du han menade allvar eller verkligen bara försökte finta med oss?

Margaret Han prövar sig fram. Han vet inte själv vad han vill. Ack, far, vad var det för ena stackars styrmän du fick på halsen, den ena värre än den andra, och dödsfiender dessutom!

Pathurst Det var inte hans fel. Det bara blev så.

Margaret Men att han skulle råka ut för det på sin sista resa! Det är inte rättvist.

Pathurst Ingenting i livet är rättvist, Margaret. Rättvisan är ett ideal som man kan leva för, men är man realist får man inse det från början, att den aldrig kan skipas fullt ut av oss människor, bara kanske av ödet.

Margaret Då får vi väl hoppas på ödet då åtminstone, men det verkar vara mer emot oss än något annat.

Pathurst Gå och sätt dig vid pianot. Om allting annat går förlorat kan vi åtminstone hålla oss till musiken.

Margaret Stackars pianot. Det har fått vatten i sig.

Pathurst Det torkar väl.
Margaret Du vet ingenting om pianon. Om det är någonting som inte tål stryk så är det musiken.
Pathurst Spela ändå. Vi behöver den trösten.
Margaret Om pianot låter mig. (*reser sig, och de går till salongen.*)

Akt V scen 1. Skansen.

Mellaire Dåliga nyheter, gossar. Styrman har blivit galen.
Davis Hur då galen?
Mellaire Han tror att han fortfarande är skyldig kapten sin lojalitet, som om han inte var död. Han låter kapten West sitta kvar i sin länstol och vägrar låta någon rubba honom, som om han fortfarande hade fartygets kommando. Sanna mina ord, han har inte långt kvar.
Bert Rhine Kom du till tals med honom? Han måste ju för fan inse att han inte klarar skeppet utan oss!
Mellaire Det är hopplöst, gossar. Han vägrar kompromissa. Han lider av den fixa idén att han måste se mig hänga i rånocken för vad jag gjorde för elva år sedan och avtjänade ett fängelsestraff för, som om det straffet aldrig ägt rum, och ändå var det lagen själv som dömde mig. Han är inte klok. Så länge han vägrar ge oss ett halmstrå att klamra oss vid är det kört, och allt vad vi kan göra är att sitta här tills vi dör och låta skeppet fara åt helvete tillbaka söder om Kap Horn.
Murphy Kan vi inte angripa kajutan och avsluta hela patrasket? Vi behöver inte dem för att sköta fartyget. Det är bara de som behöver oss, och fattar de inte det är de värdelösa. Vi är många fler än de. Om vi bara får kål på dem kan vi sedan klara oss själva.
Mellaire Ja, gå du bara och skjut ner dem, om du kan. De har alla vapen, och de sitter på matförrådet. De har allt vad vi behöver, och vi kan inte komma åt dem utan att de försvarar sig och skjuter ner oss. Vi sitter i ett dödläge, grabbar, och styrmans dårskap hindrar oss från att komma ur det. Vi får finna oss i att köras tillbaka ner till hornet och runt åt helvete kanske till sydpolen men får då åtminstone en värdig död utan att någon hänger oss eller får veta vad som hände ombord.
Davis Vi kan inte bara sitta här och invänta döden.
Mellaire Har du ett bättre förslag?
Davis Försök igen. Parlamentera. De vill väl lika litet gå under som vi.
Mellaire Han har ställt ultimatum. Jag måste överlämna mig åt rättvisan, det vill säga åt döden. Det vägrar jag att göra. Vi är alla myterister, och som sådana har vi inget annat än galgen att vänta eller i bästa fall livslånga fängelsestraff. Det vägrar jag att finna mig i. Jag är en fri man, och jag var en god sjöman. Hellre drunknar jag till sjöss än försmäktar i ett fängelse.
Bert Rhine Du måste tala med honom, Mellaire. Ge honom en sista chans. Ställ även honom ultimatum. Samarbeta eller döden. Så enkelt är det. De måste ta reson eller gå under med oss alla.
Mellaire Jag ger mig aldrig.
Davis Det gör ingen av oss.
Murphy Vi är med dig. Ge dem en sista chans, eller vi kör skutan i sank.
Mellaire Bra. Jag går.
Bert Rhine Lycka till. (*Mellaire går ut igen.*)
Murphy Har han någon chans?

Davis Knappast. I bästa fall gör Mellaire och Pike ensamma upp med varandra, och så får vi klara resten själva.
Murphy Du menar, om de båda går åt?
Davis Just det.
Bert Rhine Vi får se. Finns det någon rom kvar?
Davis Inte mycket till fylla.
Bert Rhine Någon sup måste ändå bli den sista. Låt den gå runt.
(De låter en romflaska gå runt med bara litet kvar i botten.)

Scen 2. Kajutan.

Pathurst Vad fan skulle jag på den här galejan att göra?
Margaret Vi har bara en sak att göra, och det är det bästa av saken.
Pathurst Kan något bli bättre än det sämsta i den här situationen?
Pike En sak bekymrar mig.
Pathurst Nå?
Pike Hur fan gör älvorna när de fortplantar sig?
Pathurst Älvorna?
Margaret Vi är till sjöss nu, styrman Pike.
Pike Det vet jag nog, men den saken har jag funderat på i hela mitt liv. Hur går det till? De är ju inte som oss människor, och det är svårt för att inte säga omöjligt att föreställa sig samlag älvor emellan. Det kan helt enkelt inte gå till på det sättet. De kan ju inte vara älvor i så fall.
Margaret Är det ert största bekymmer?
Pike Ja, det är det faktiskt. Allting annat förlorar i betydelse mot det mysteriet.
Margaret Kan du hjälpa honom, John?
Pathurst Hur gör sjöjungfrurna? Har de också sådana problem?
Pike Det måste finnas en lösning.
Margaret Ni tar alltså för givet att det finns älvor och sjöjungfrur?
Pike Det måste man väl ändå göra. Annars skulle vi inte veta att de fanns.
Margaret Kan du slå den logiken, John?
Pathurst Jag har ett förslag. Antag att de inte är jordiska varelser utan helt enkelt luftandar. Sjomännen har ju i alla tider haft den föreställningen att delfiner och albatrosser är döda sjömäns andar. Antag att även sjöjungfrurna och älvorna är andarna av tidigare människor. Skulle det kunna hjälpa upp saken?
Pike Du menar, att förolyckade människor och sjömän efter döden helt enkelt skulle upptagas i himmelen eller i havet såsom älvor eller sjöjungfrur?
Pathurst Någonting sådant.
Pike Det skulle faktiskt vara den enda rimliga förklaringen. Jag kan inte komma på någon annan.
Margaret Tillfredsställer den er, Pike?
Pike Jag tror nästan det, åtminstone för tillfället.
Pathurst Jag är rädd att stormen tilltar igen.
Pike Låt den tillta. Vi har ju löst problemet. Vi blir älvor efter döden.
Pathurst Utom Margaret, som blir sjöjungfru. Och jag blir kanske sjöko.
Pike Skämta inte om saken, Pathurst. Det är allvarligt.
Pathurst Ja, det är dödligt allvarligt.
Mellaire (utanför) Pike!
Margaret Nu är han här igen.

Pike (ropar) Vad är det? Har du några nya skamliga förslag?

Mellaire Vi har bara ett enda val, Pike. Jag vägrar att ge mig, och du vägrar kompromissa. Under tiden går skutan under i vårt personliga dödläge, varvid en besättning och några till går under i onödan och orättvist. De har ingen del i vår tvist. Kom ut, så gör vi upp på tu man hand.

Pike Du menar slagsmål på liv och död?

Mellaire Vi bör ge de oskyldiga den chansen. Om någon av oss stryker med kan dödläget lösas.

Pike Jag börjar nästan respektera er, Waltham.

Mellaire Jag är sjöman liksom ni, och ni har aldrig kunnat klaga på mitt sjövätt.

Pike Jag ställer upp. (*reser sig*) Hans förslag är rimligt. Låt kaptenen sitta kvar. Jag kommer tillbaka. (*går ut i stormen. Margaret och Pathurst tittar på varandra.*)

Margaret Vad tror du?

Pathurst De slår ihjäl varandra. Båda är på upphällningen. I den här stormen kan de knappast ens hålla sig på däck. Jag vet inte om riggen fortfarande kan användas. Det mesta är sönderblåst då det lämnades utan revning. Vi är tillbaka i närheten av hornet och kan utan manövrering lätt slås sönder mot första bästa klippkust.

Margaret Vi lever ännu.

Pathurst Ja, vi gör det, men jag tror varken Mellaire eller Pike någonsin mer kommer ner under däck. Mellaire visste vad han erbjöd, och det var ädelt av honom att offra sig. Han erbjöd Pike att offra sig på samma sätt, och Pike föll för chansen till ett hederligt slut. Han är ju färdig. Han är blöt i hjärnan och tänker bara på att hålla uppe en död kapten och på älvor och sjöjungfrur. Mellaire visste inte hur väck han var. Annars hade han väntat ut honom och tagit över när Pike var färdig.

Margaret Vad de måtte njuta av att få misshandla ihjäl varandra där uppe.

Pathurst Pike har ju inte gjort annat under hela resan. Nu får han koncentrera sig på en enda, men Mellaire kan försvara sig.

Margaret Vem är starkare?

Pathurst Pike har starkare nävar och är stadigare, men Mellaire är snabbare och har hjärnan i behåll.

Margaret Vad ger det för resultat?

Pathurst Ingendera kan ge sig. Alltså slår de ihjäl varandra. Antagligen spolas de båda över bord när deras krafter är slut och de inte kan hålla sig uppe längre.

Margaret Ett Kap Horn-envig i full storm till döds.

Pathurst Det stormar så ingen vill ens vara åskådare. Vad sägs om litet underhållningsmusik så länge? Pianot är nästan det enda av värde vi har kvar av hela resan.

Margaret Det har klarat sig bättre än någon av oss. Det kan kanske hjälpa oss vidare.

Pathurst Låt det sjunga bevekelseböner till vädrets makter.

Margaret Ja, jag ska låta det sjunga, tills vi dör.

Pathurst Vi inväntar de andras död först.

Margaret Jag spelar för pappa. Han är fortfarande Kap Horns stoltaste segelfartygs enda kapten.

Pathurst Gör så. Låt honom beledsaga oss i säkerhet i tryggt förvar på andra sidan.

Margaret Har du verkligen gett upp?

Pathurst Allt utom musiken.

Margaret Du har rätt. Musiken är det enda som aldrig kan ge upp.

Pathurst Spela Chopin och Schumann, så universum får höra att vi lever.

Margaret Vi seglar åt helvete, men vad gör det, så länge vi gör det med musik?

Pathurst *Precis!*

(Pathurst sätter sig bekvämt till rätta i fåtöljen närmast kaptenens, medan Margaret går ut för att spela.)

Pathurst (klappar vänligt kaptenen på knät, som om han ännu levde) Vi kommer nog lyckligt hem ännu, skall du se.

(Musiken bryter ut från salongen med Schumanns stora C-dur-fantasi, medan stormen fortsätter att rasa...)

Göteborg 21.5.2010

Jack Londons sista stora roman

Jack London är väl den främsta äventyraren i hela litteraturhistorien, då i princip alla halsbrytande äventyr han skildrar i sina otaliga böcker är självupplevda, mer eller mindre. "Myteriet på Helsingör" kom ut 1914 och var den sista roman han gav ut själv – de tre följande, "Jerry", "Michael" och "Tre hjärtan", blev postuma, och av dessa är egentligen bara "Jerry" läsbar. Men i "Myteriet i Helsingör" tar han ännu ut svängarna ordentligt och det med besked, det är hans yppersta sjöroman och mera imponerande i sin sakkunnighet och människoskildring än "Varg-Larsen", som är den enda av hans romaner som kan mäta sig med denna.

Huvudpersonen är en litterär snobb som fattar det fatala beslutet att ge sig ut på kryssning med ett segelfartyg runt Kap Horn 1913 bara för att slippa ha tråkigt. Ombord finns utom en ålderstigen kapten och styrman även kaptenens dotter och en besättning av ovanligt ruskigt slag. Naturligtvis laddar komplikationerna upp sig under resan, dramaten stegras oavblått och drivs skickligt upp till en nästan outhärdlig nivå, som kulminerar i rundningen av Kap Horn, varunder kaptenen dör. Sedan följer det långa myteriet.

Som alla Jack Londons böcker är även denna grov och brutal och kanske mera så än någon av hans tidigare, men likväl höjer den sig över hans normala standard i framför allt den minutiösa skildringen av själva seglarlivet ombord med allt vad som händer uppe i riggen, i kabyssen och nere hos det förskräckliga manskapet. Kaptenen, som hör till en släkt av många generationer sjökaptener, är kanske den intressantaste karaktären av alla, ytterst knapphändigt skildrad, huvudpersonen blir själv aldrig klok på honom, men när kaptenen väl framträder stjal han hela föreställningen och lämnar en stum av beundran efter sig. Den första stormen med kaptenens insats är nästan som poesi hela kapitlet, så att man får den misstanken, att Jack Londons ambition här är att överträffa Joseph Conrad. Hos många Jack London-läsare har denna roman ofta intagit en särställning, om den inte rentav blivit deras favoritroman av honom, efter att de läst dem alla.

Två år senare var Jack London död endast 40 år gammal efter att ha beskrivit en kometkarriär som kanske världens dittills mest sålda och lästa författare. Då hans roman "Martin Eden" är så pass självbiografisk och handlar om ett självmord har det hos gemene man alltid förekommit den fördömen, att han måste ha begått självmord själv. Detta är emellertid en myt. Han dog av helt naturliga orsaker, hur självförvållade de än kan ha varit.

Han led av uremi och svår kolik som antagligen vållats av njursten och som i hans fall blev outhärdligt plågsamt. Han tog därför morfin, och det är möjligt att detta i någon grad överdoserades på grund av den extrema smärtan, vilket naturligtvis troligen då bidrog till dödens inträffande, men han hade absolut ingen anledning eller orsak till självmord. Under hela livet drog han sig aldrig för att ta risker, hans omåttligt äventyrliga liv är egentligen från början till slut en orgie i ständiga överdrifter med livet som insats, i Klondyke, till havs och på krogerna och även i politiken, och naturligtvis var uremin troligen ett resultat av hans ständiga hårda drickande av främst whisky. Men det var hans liv och hans kärlek att hela tiden hänge sig totalt åt livet i alla dess mest dramatiska och utmanande former, ingen har så passionerat hängivit sig åt kärleken till verkligheten i dess mest extremt realistiska dramatik som han, vilket han njöt av så länge han fick hålla på. Någon gång måste han gå till överdrift en gång för mycket och för långt för att kunna vända tillbaka...